

Yuwarwar Yesu Kristu beleñ mata banare niñ Yon ikala iryiñ

1 Be, asaŋ kaŋ hime gabe kame mata forok yenayıñ goyen Yesu Kristu beleñ nikala nirkeb gago kaŋ hime. Al Kuruñ beleñ mata heñ ga moŋ forok yiniñ tahañ goyen meteñ marmiñ yikala yiri yeñ Yesu momoŋ iryiñ. Irkeb Yesu Kristu beleñ meteñ marmiñ kurab ne Yon gayen momoŋ irayiñ yeñ miyonmiñ hulyaŋ irke wan̄ momoŋ niryiñ.

2 Nebe Al Kurunyen mereya Yesu Kristu beleñ tagalde hinhin mereya kuruñ goyen delner yeneñ hinhem geb, goke al momoŋ yirde himyen.

3 Niŋgeb al kura mata kame forok yetek goke yitiñ gayen kapyan̄ hinayıñ mar gobe Al Kuruñ beleñ guram yirde taren̄ yiryeñ. Irde mata kame forok yetek goke yitiñ gayen kapyan̄ heke nurde gama irde hinayıñ marbe Al Kuruñ beleñ guram yirde sañiñ yiryeñ. Gobe mata goke katin̄ gwahade po heñ ga ma forok yiniñ tahañ geb, gago dinen̄ hime.

*Yon beleñ taun 7 bana Yesuyen alya bereya hañ
goyen goke asaŋ kayyiñ*

4 Be, ne Yon beleñ deñ Yesuyen alya bereya Esia* naŋa bana niñ taun 7 bana hañ mar goyen goke asaŋ gago kaŋ hime.

* **1:4:** Esia naŋa gobe gayenter niñ Esia naŋa kuruñ goke ma yitiñ. Gayenterbe Turki inę hanjen.

Be, bikken hinhin, haŋka hi, irde kame wayyen
al Al Kurun̄ beleŋ bunijen̄ dirde bitin̄
yisikamke igin̄ hiwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde
hime.

Irde Holi Spirit mata wukkeŋ wor po 7 minyaŋ†
gore wor gwahade po dirwoŋ yeŋ nurde
hime.

⁵ Irde Yesu Kristu wor bunijen̄ dirde bitin̄
yisikamke igin̄ hiwoŋ yeŋ nurde hime.

Yesu Kristube Al Kurunyen̄ mere biŋde mat
fudinde wor po tagalde hinhin.

Yeŋbe kamtiŋde mat huward huward mata goyen
yeŋ wa miŋ uryin̄.

Yeŋbe megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ gote
doyaŋ al.

Yeŋ beleŋbe neŋ gayen bubulkun̄ne wor po yeŋ
nurd dunen̄be darim wok irde kamyiŋde
mat mata buluŋ bana mat dad siŋa diryin̄.

⁶ Irde Naniŋ Al Kurunyen̄ yufukde derde yeŋ
doloŋ ird ird mata doyaŋ mar diryin̄.

Ningeb deŋe turnuŋ yanja tareŋyabe hugiŋen̄
hugiŋen̄ Yesu hitte po hiyen̄. Fudinde wor
po.

⁷ Ga nurnaŋ, yeŋbe kigariŋkiŋ faykek hende
kateŋ hikeb
al tumŋaŋ kennayin̄.

Hakde fakamamin̄ marya megen niŋ alya bereya
tumŋaŋ daniŋ gwaha irtiriŋ yeŋ esen̄
obam tinayin̄.

Gabe fudinde forok yiyyen̄! Fudinde wor po.

† **1:4:** Namba 7 gote miŋbe Al Kurunyen̄ asanđebe buluŋ kuram
moŋ, wukkek wor po goke yitiŋ.

8 Be, Al Kuruṇ tareñminj kuruṇ wor po, Doyaŋ Al Kuruṇ beleŋ, “Nebe Alfaya Omegaya,[‡] det kuruṇ gayen minj urmirinj al, irde det kuruṇ gayen pasi ird ird al,” yeŋ hi. Yeŋbe bikkeŋ hinhin, gayenter hi, irde kame waŋ waŋ albe yeŋ gogo po.

Yon beleŋ Yesu Kristu kinyiŋ

9 Be, ne Yonbe deňya tumňaŋ Yesuya heŋbe dadatiŋ yara himiriŋ hime. Irde yeŋ ge teŋ kanduk tumňaŋde yeneŋ hite. Neya deňyabe Al Kuruṇ beleŋ alya bereyaminj doyaŋ yird yird bana gonj tumňaŋ hite. Irde yeŋ ge teŋ kanduk bana hite gega, goke mukku ma teŋ goya goya saňiŋ heŋ heŋ ge piňeŋ ma heŋ hite. Be, ne beleŋ Al Kuruŋyen mereya Yesu beleŋ tagalde hinhin mereya kuruṇ goyen tagalde himeke al beleŋ goke igiŋ ma nurdeb nade Patmos motmotde gago neramiŋ.

10 Be, Doyaŋ Al Kuruŋyen naŋa nalu kurare kurab Holi Spirit beleŋ saňiŋ po ketal nuryiŋ. Irkeb harhokne beleŋ mat al melak kura bigul mere yara kuruṇ po forok yeke nurmiriŋ.

11 Meremiňbe gahade: “Mata keneŋ ha gayen asanđde kaya. Irdeb asaŋ go Yesuyen alya bereya sios taun 7 bana hanj goke teŋ kerke kuyen. Taun 7 gobe Efesus, Sumena, Pergamum, Taiataira, Sardis, Filadelfiayabe Laodisia,” inyiŋ.

12 Be, al mere nira go kene yeŋbe tigiri timiriŋ. Tigiri teŋbe hulsi go hende yerde yusuŋ yurde

[‡] **1:8:** Alfabe Grik mere kaŋ kaŋ matare mere bilmij mehenđe, munan Omegabe funanđe. Alfa gote miňbe miň urd urd niň yitiň, munan Omegabe pasi ird ird niň yitiň.

hañyen kutum 7 gol hora beleñ po yirtiñ goyen yinmiriñ.

¹³ Irdeb hulsi 7 go kahaltebe al kura “Al Urmiñ” inen̄ hañyen goyen kinmiriñ. Yeñbe amil sobam kerke kurkuñ kahañ patare po hitiñ, irde gol beleñ po kañ yara irtiñ goyen dumunñde bili irtiñ miňyan.

¹⁴ Tonanya tonaq yuwaljenya gobe sipsip wuyjenya gagapya faykek wor po go gwahade hinhin, irde diliñbe kak melak yara agat urde hinhin.

¹⁵ Irde kahañbe ain kura baras inen̄ hañyen goyen kakde kumga tike buk yeñ hel yeñ hañyen go gwahade yara hinhin. Irde merembe hamula kurunñde mat fe solok yeñ migiriñ kuruñ po teñ hitiñ yara nurmiriñ.

¹⁶ Haniñ yase beleñbe dinambe 7 yanarde hinhin. Irde fulenjare niñ bidila kura misiñ kurhan kurhan goyenbe mohoñ bana mat wañ hinhin. Irde kimiñbe naña tareñ po timiyyiñ yara hinhin.

¹⁷ Be, go keneñbe kafura wor po heñ al kamtiñ yara heñ kahañ miñde kateñ dokolhoñ yuguluñ timiriñ. Irkeb yeñ beleñ hanij yase ne hende kerde gaha ninyiñ: “Kafura ma hawayiñ. Nebe det kuruñ gayen miñ urmiriñ al, irde det kuruñ gayen pasi ird ird al.

¹⁸ Nebe gwahader hitiñ al. Kammiriñ gega, sopte huwarde gwahader po delne gergen himyen gago nenha. Nebe kamde kamde mataya kamtiñ marte gasuňya doyañ yird yird tareñne yañ.

¹⁹ Niñgeb ge beleñ mata gayenter forok yeñ hañ, irde kame forok yenayıñ kuruñ goyen delger

yeneñ ha gayen asañde kayayıñ.

²⁰ Hanne yase bana dinambe 7 hañ̄ gaya hulsi 7 gol beleñ po yirtiñ gote miñ̄ banare hitiñ gobe gahade: dinambe 7 gobe Yesuyen alya bereya sios taun 7 bana hañ̄ gote Al Kuruñyen miyoñ 7 niñ̄ yitiñ. Irde hulsi 7 gobe Yesuyen alya bereya sios taun 7 bana hañ̄ goke yitiñ,” ninyiñ.

2

Efesus niñ̄ Yesuyen alya bereya niñ̄ yirin̄

¹ Be, al gore sopte gaha ninyiñ: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Efesus taunde hañ̄ mar goyen doyañ yirde merene basañ heñ̄ saba yirde hiyen al go hitte mere gahade kayayıñ:

Mere gabe al dinambe 7 hanıñ yase beleñ yanarde hulsi go hende yerde yusuñ yurde hanÿen kutum 7 gol beleñ po yirtiñ goyen kahalte kuñ wañ teñ̄ hiyen al gore gaha yiriñ:

² Nebe deñ̄ beleñ mata igin̄ teñ̄ meteñ sañiñ po teñ̄ hanÿen, irde kanduk yeneñ hanÿen goke mukku ma teñ̄ sañiñ po heñ̄ hanÿen goyen nurde himyen. Irde al kura dufay buluñ miňyañ mar goya hitek ma nurde hanÿen go wor nurde himyen. Irde al kura yiñgeñ ge yeñ̄, ‘Neñbe Yesuyen mere basañ mar,’ yeñ̄ al hoyan̄ usi yirde hanÿen mar goyen tuňañ yurde meremiňbe usi goyen keñkela bebak teñ̄ hanÿen go wor nurde himyen.

³ Deñbe ne niñ̄ teñ̄ kanduk kurayen kurayen yeneñ hanÿen gega, goke mukku ma teñ̄ tareñ̄ po heñ̄ hanÿen. Kanduk goke yul ma yeñ̄ hanÿen.

4 Goyenpoga matatinj kura goke iginj ma nurde hime gobe gahade: denjbe hanjkapyä Al Kurunja al hoyanjä niñ amanenj wor po nurt yuneñ hinhan gega, gayenterbe go mata gob tubul teñ gwaha ma teñ hañ.

5 Denjbe mata iginj wor po teñ hinhande mat katamij gobe uguñ wor po katamij geb, goke dufay henayinj. Irde mata buluñtiñ yubul teñbe yenj ge bitij mulgañ hekeb hanjkapyä mata iginj teñ hinhan goyen sopte teñ hinayinj. Munaj gwaha ma tinayinbe ne beleñ deñ hitte kunjbe nere hulsi deñ bana hi goyen gasuñende mat teñ sinjä irmeke gabutiñ gobe hubu po hiyyenj.

6 Gega mata iginj kura teñ hanjen goke amanenj nurde hime gobe gahade: Nikolasyen usi mere gama irde hanjen mar gore mata teñ hanjen goke ne beleñ iginj ma wor po nurde himyen gwahade goyen po, deñ wor go mar goke iginj ma nurde yuneñ hanjen. Gobe iginj wor po teñ hanjen.

7 Niñgeb al kirmij miñyanj marbe Holi Spirit beleñ sios momonj yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko. Al kura mata buluñya kandukya goyen fole yirnayinj marbe ne beleñ ok yinmeke nene hugiñenj hitek he iginenj Al Kurunyen gasuñnde hañ goyen iginj nenayinj,” yirinj.

Sumena niñ Yesuyen alya bereya sios niñ yirinj

8 Be, al gore sopte gaha ninyinj: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Sumena taunde hañ mar goyen doyanj yirde merene basanj heñ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayaiñ:

Mere direñ tihim gabe det kuruñ gayen miñ uryinj irde kame det kuruñ gayen pasi iryenj al gote mere. Yenþe kamyinj gega, sopte huwaryinj. Meremiñbe gahade:

⁹ Nebe deñ beleñ kanduk yeneñ hanjen irde dettiñ miñmoñ geb det niñ amu wor po heñ hanjen gobe nurde himyen. Gega Al Kurunyen gasunđe niñ detbe budam wor po deñ hitte han! Nebe al kura yingenj ge yenj, ‘Neñbe Yuda mar,’ yenj al usi yirde hañ mar gore mere buluñ mat dirde hanjen gobe nurde himyen. Go mar gobe Yuda mar wor po moñ, irde Satanyen mere gama irniñ yenj gabu irde hanjen mar yenj yeneñ himyen.

¹⁰ Niñgeb deñbe kanduk yennayinj goke kafura ma henayinj. Ga nurnañ. Satan beleñ deñ goyen, “Gwaha yirmeke Al Kuruñ niñ dufaymiñ tareñ irtinj goyen tubul tinañ,” yenj deñ hañ bana goñ niñ al kura yade koyare yiryeñ. Irde deñ goyen buluñ buluñ dirke naña fay 10 gayen kanduk bana hinayinj. Gega ne niñ dufaytiñ sanjiñ irtinj gobe sanjiñ po tanarnayinj. Mudunke kamnayinj goke bada ma henayinj. Gwaha tinayinþe kame gote murunjem iginj wor po Al Kuruñya hugiñen heñ heñ goyen dunenj.

¹¹ Niñgeb al kirmiñ miñyañ marbe Holi Spirit beleñ sios momoñ yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko. Al kura mata buluña kandukya goyen fole yirnayinj marbe kamnayinj gega, sopte kamde kamde gasuñ kak alare ma kuñbe Al Kuruñya hugiñ hinayinj,” yiriñ.

Pergamum niñ Yesuyen alya bereya sios niñ

yirinj

12 Be, al gore sopte gaha ninyinj: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Pergamum taunde haŋ mar goyen doyan yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayinj:

Mere direŋ tihim gabe fulenjare niŋ bidila kura misinj kurhan kurhan goyen miŋyaj al gote mere. Meremiŋbe gahade:

13 Nebe deŋ goyen Satan beleŋ nigen tiyuŋ wor po yeŋ nurde tareŋ po meteŋ teŋ hiyende gor haŋ gobe nurde himyen. Gega deŋbe kanduk go bana haŋ goke kafura ma heŋ ne po gama nirde haŋ. Deŋbe ne niŋ dufaytiŋ tareŋ irtiŋ goyen tubul ma teŋ haŋ. Irde ne niŋ biŋde mat fudinde wor po tagalde hiyen al Antipas goyen al beleŋ tauntiŋ bana goŋ mayke kamyiŋ goyenter wor deŋbe ne niŋ dufaytiŋ saŋiŋ irtiŋ goyen tubul ma tiyamiŋ. Fudinde, tauntiŋ bana goŋbe Satan beleŋ heŋ meteŋ teŋ hi.

14 Goyenpoga matatiŋ kura igiŋ ma nurde himyen goyen momon direŋ tihim gobe gahade: deŋ haŋ bana goŋ niŋ al kurabe Balamyen saba gama irde haŋ. Balambe Moap naŋjare niŋ doyan al kuruŋ Balak beleŋ dahan mat Israel mar usi yirke det toneŋ al beleŋ yirtiŋ goyen galak yirtiŋ biŋge nenayinj irde leplep matare katnayinj yeŋ goke saba iryinj.

15 Gwahade goyen po, kuratiŋ kurabe Nikolasyen usi saba gama irde haŋ.

16 Ningeb matatiŋ goyen yubul teŋ Al Kurunjiŋ bitiŋ mulgaŋ hiyyen. Mongo ne beleŋ deŋ hitte aranjeŋ kuŋ fulenjare niŋ bidila mohoŋner

hiyen goyen teñ go mar goya artek geb.

17 Ningeb al kirmiñ minyañ marbe Holi Spirit beleñ sios momon yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko. Al kura mata bulunya kandukya goyen fole yirnayin marbe kame ‘mana’* banare hitiñ goyen kura yuneñ. Irde hora faykek go hende al deñe gergeñ katiñ goyen wor yuneñ. Al deñe gobe hora goyen tiyyen al go po ga nuryen,” yiriñ.

Taiataira niñ Yesuyen alya bereya sios niñ yirin

18 Be, al gore sopte gaha ninyin: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Taiataira taunde hanj mar goyen doyañ yirde merene basañ heñ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayıñ:

Mere direñ tihim gabe Al Kurunyen Urmiñde mere. Diliñbe kak melak yara agat urde hinhin. Irde kahañbe ain kura baras inęñ hanjen goyen kakde kumga tike buk yen hanjen go gwahade yara hinhin. Meremiñbe gahade:

19 Nebe mata dahade teñ hanjen goyen nurde hime. Irde deñ beleñ Al Kurunya al hoyanya niñ amajeñ nud yunen hanjen irde Al Kurun niñ dufaytiñ sañiñ irde yen ge meteñ teñ hanjen goyen nurde hime. Denbe yen ge teñ kanduk yeneñ hanj gega, goke mukku ma teñ taren po heñ hanjen goyen wor nurde hime. Gayenter

* **2:17:** Mana gobe bikkeñ Israel mar Isip naña tubul teñ sawsawa po kurun naña bana kuñ hikeya Al Kurun beleñ biñge yunen hinhin go goyen. Mana kurabe kuwe bana heñ Biña Bokis bana hinhin gega, Babilon mar beleñ Israel marte naña wañ yakira tikeya bokis gobe bana kuriñ. Gega Israel marbe kame Mesaia wayyeñ naturebe Bokis gobe kawan forok yiyyen yen nurde hanjen.

deñj beleñ mata igin teñ hañyen gobe hañkäpya tiñej henÿa mata teñ hinhan gote folek wor po teñ hañyen goyen manañ nurde hime.

20 Goyenpoga matatiñ kura goke igin ma nurde himyen. Matatiñ gobe gahade: deñbe bere kura goyen deñÿa heñ bikkeñ Yesebel[†] mata teñ hinhan goyen gama irde hiyen gega, goke buluñej ma nurde tubul tike deñÿa hi. Bere gobe yinjen ge yen, ‘Nebe Al Kurunyen mere basañ bere,’ yen hi. Bere gore meten marne usi saba yirde mata buluñ teñ teñ belñeñde yukukeb al kurabe leplep mata teñ hañ, irde kurabe det toneñ al beleñ yirtiñ goyen galak yirtiñ binje nene hañ.

21 Nebe bere goyen Al Kurun niñ biñ mulgañ heñ mata buluñmiñ yubul teñ teñ nalu kerd unmiñ gega, gwaha titek ma nurde hi.

22 Niñgeb bere goyen temeyemeke kanduk kuruñ bana katyen. Irde al berem yañ beleñ bere goya duwan teñ teñ mata teñ hañyen marbe uliñde kanduk kuruñ forok ird yuneñ. Go mar gobe bere gote mata buluñ gama irtiñ goyen yubul ma tinayiñbe kanduk kuruñ forok irde yuneñ.

23 Nebe al kura bere gote saba po gama irde dirñej weñ hitiñ mar goyen gasa yirmekе kamnayıñ. Gwaha yirmekе gab Yesuyen alya bereya tumñañ alyen binde niñ dufay keñkelə

[†] **2:20:** Yesebelbe bikkeñ Israel marte doyan al kura Ahapen berem. Bere gobe uñgura dolon yirdeb Israel mar manañ usi yirke bere gote mere gama irde uñgura dolon yirde hinhan. (1 Doyan Mar 16:31; 18:4; 21:1-26; 2 Doyan Mar 9:22; 9:30-37)

nurde hi albe yeŋ po yeŋ bebak tinayinj. Nebe deŋ belen mata teŋ haŋ kurunj gote murunŋem dunenj.

24 Be, deŋ Taiataira taunde niŋ sios bana bere gote saba ma gama irde Satanyen mata kura banare niŋ wor po ineŋ haŋyen gote saba ma nurde haŋyen mar goyen momonj direŋ tihim. Mere ga direŋ tihim gabe kanduk hoyanj kura dune yeŋ ma dineŋ hime. Merenebe gahade:

25 Denbe saba iginj titinj goyen tareŋ po tanarde hinayinj. Irkeb ne waŋ deneŋ.

26 Niŋgeb al kura mata bulunŋa kandukya goyen fole irde dufayne po gama irde hike kuŋ kuŋ nalu funaŋ forok yiyyen marbe naŋa karkuwaŋ kurayen goyen doyaŋ yird yird saninj yuneŋ.

27 Goke teŋbe Al Kurunyen asanđe gahade katiŋ hi:

‘Yeŋbe doyaŋ al kurunyen kutum kura ain belen po irtinj goyen tanarde mel go doyaŋ yirde hiyenj.

Yeŋ belen mel go gwamuŋ yurke kuwe yase galaŋ yitiŋ yara heŋ buluŋ wor po henayinj,’ yitiŋ. *Tikiŋ 2:9*

Niŋgeb yitiŋ gwahade goyen po Adone belen alya bereya doyaŋ yird yird saninj nuntinj geb, ne wor mata bulunŋa kandukya goyen fole yirde dufayne po gama irde hinayinj mar goyen doyaŋ mar karkuwaŋ heŋ heŋ tareŋ yuneŋ.

28 Irde tareŋne turnuŋ yanj wor po bayfonj yara goyen wor yuneŋ.

29 Al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit belen sios momonj yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko,” yiriŋ.

3*Sardis niŋ Yesuyen alya bereya sios niŋ yirinj*

¹ Be, al gore sopte gaha ninyinj: “Gebe Yesuyen alya bereya Sardis taunde haŋ mar goyen doyan yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayinj:

Mere direŋ tihim gabe Holi Spirit mata wukkenj wor po 7 minjanj goya dinambe 7 goya yanarde hi al gote mere. Meremiŋbe gahade: nebe mata dahade teŋ hanjen gobe nurde hime. Al hoyan beļenbe iginj po haŋ yen denej haŋ gega, delnerbe al kamtiŋ yen denej hime.

² Niŋgeb huwarnaŋ! Irde matatiŋ iginj yubul titek heŋ haŋ goyen sopte yanarde saŋinj po yirnayinj. Gobe Al Kurunj diliŋde matatiŋ gobe hako po haŋ yen denej hime geb, gago dinenj hime.

³ Niŋgeb hanjkapyɑ saba damiŋ dirke nuramiŋ goke bitinj sir ma yenayinj. Irde saba goyen gama irde mata bulunṭinj goyen yubul teŋ Al Kurunj niŋ bitinj mulgaŋ hiyyenj. Munanj huwarnayinj monjbe ma nurde hikeya kawe mar waŋ hanjen gwahade po, deŋ hitte kuŋ matatiŋ gote murunjem buluŋ dunenj. Deŋbe ne gayen deŋ hitte kuŋ kuŋ nalu goyen epte ma bebak tinayinj.

⁴ Goyenpoga deŋ sios Sardis taunde haŋ mar bana goŋ niŋ al kura matamiŋbe uliŋ umŋa tikiŋ ma yirtinj yara Al Kurunj diliŋde wukkenj haŋ. Mel gobe Al Kurunj diliŋde wukkenj hitinj mar gote amil faykek wor po goyen yunmeke hor teŋbe

neya hej mata huwak tej hinayin. Mel gobe gwaha yirtek po hañ geb, gogo yireñ.

⁵ Niñgeb al kura mata bulunya kandukya goyen fole yirnayin marbe mel go yireñ gwahade goyen po, amil faykek wor po goyen hor yirde yuneñ. Irde denjembe Al Kurunya hugiñej hitek marte denjem katiñ asanđe mat yade siña ma yireñ. Gwaha titñeñbe Adoneya miyonjiniyat diliñ mar mel goyen nere yen nurd yuneñ.

⁶ Al kirmiñ minyan marbe Holi Spirit belen sios momoñ yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko,” yirinj.

Filadelfia niñ Yesuyen alya bereya sios niñ yirinj

⁷ Be, al gore sopte gaha ninyin: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Filadelfia taunde hañ mar goyen doyañ yirde merene basañ hej saba yirde hiyen al hitte mere gahade kayayin:

Mere direñ tihim gabe wukkek wor po, irde mere fudinde po teñ hi al gote mere. Yeñbe Al Kurun belen alya bereyamiñ doyañ yird yird gasuñ Dewityen taun inen hanjen gote miñ al geb, taun yame degel degel ki goyen minyan. Yen belen yame goyen hol iryenbe al kura belen epte ma tayyen. Irde yen belen yame goyen tayyenbe al kura belen epte ma digilyen. Mereminbe gahade:

⁸ Nebe deñ beleñ mata dahade teñ hañ goyen nurde hime. Deñ goyen igin Dewityen taun bana hurkunayin yeñbe yame degelde dunmin ga hi ga kennan. Ne belen yame degelde dunmin gabe al kura epte ma tayyen. Denbe sanjintiñ kuruñ moñ

gega, merene po gama irde ne niŋ helwaŋ ma heŋ hanjen goyen nurde hime.

9 Ga nurnaŋ! Al buda Satanyen mere gama irde haŋ mar gobe usi mar wor po. Go mar gobe yiŋgeŋ ge yeŋ, ‘Neŋbe Yuda mar,’ yeŋ haŋ gega gwahade moŋ. Nebe go mar goyen bul yirmekə den hitte waŋ kahaŋtiŋ miŋde urguŋ kanayin. Irdeb ne beleŋ bubulkuŋne wor po yeŋ nurd duneŋ himyen goyen keneŋ bebak tinayin.

10 Denbe kanduk yeneŋ mukku ma teŋ tareŋ heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hinayin yeŋ tareŋ po dinmirin goyen po gama irde hanjen geb, ne wor kanduk kuruŋ forok yeŋ yeŋ nature kanduk gore buluŋ dird dird belŋeŋbe pet tiyeŋ. Kanduk gobe alya bereya megen haŋ kuruŋ gote dufaymiŋya matamiŋya tuŋaŋ yurd yurd niŋ forok yiyyen gega, deŋ goyen kanduk go bana mat dad siŋa direŋ.

11 Nebe heŋ ga ma wayen. Niŋgeb mere fudindeya mata huwakya deŋ hitte hi goyen keŋkela po tanarde hinayin. Gogab kame matatiŋ iŋiŋ gote muruŋgem goyen al hoyan beleŋ epte ma goran dirnayin.

12 Niŋgeb al kura mata buluŋya kandukya goyen fole yirnayin marbe Al Kurunyen ya balem gote tolamiŋ yireŋ geb, Al Kurunya hugiŋeŋ hinayin. Yeŋbe ya balem go ma po tubul teŋ siŋare kunayin. Nebe Al Kurunyen deŋemya taunmiŋ gote deŋemya goyen mel go uliŋde kayen. Irde deŋne wor kayen. Taun gobe Yerusalem gergen, Al Kurunyen gasuŋde mat katyen.

13 Al kirmiŋ miŋyaŋ marbe Holi Spirit beleŋ

sios momon yirde hi goyen nurde bebak tinaŋ ko,” yiriŋ.

Laodisia niŋ Yesuyen alya bereya sios niŋ yiriŋ

14 Be, al gore sopte gaha ninyiŋ: “Gebe Yesuyen alya bereya sios Laodisia taunde haŋ mar goyen doyaŋ yirde merene basaŋ heŋ saba yirde hiyen al hitte asaŋ gahade kayayıŋ:

Mere direŋ tihim gabe mere fudinde gote miŋ alyen mere. Yenbe biŋa tiyyiŋ goyen fudinde po gama ird ird al, irde Al Kuruŋ niŋ fudinde po tagal tagal al. Al gobe det kuruŋ gayen Al Kuruŋ beleŋ forok yiryiŋ gote doyaŋ al. Meremiŋbe gahade:

15 Nebe deŋ beleŋ mata dahade teŋ hanjen goyen nurde hime. Dende Al Kuruŋ gama ird ird matatinjbe sanjiŋ wor po moŋ, irde buluŋ wor po moŋ, kahaltem po haŋ. Gobe fe kura uka wor po moŋ, irde uysuŋ wor po moŋ go gwahade goyen. Goyenbe deŋ goyen uka hiniŋ yenbe ukam po hiwoŋ, munan uysuŋ hiniŋ yenbe uysuŋ po hiwoŋ yenŋ nurde hime.

16 Denbe fe kura uka wor po moŋ, irde uysuŋ wor po moŋ yara geb, mohoŋner mat meyan titiŋ yara dirde demeyde harhokne duneŋ tihim.

17 Denbe dindigen ge yenbe, ‘Neŋbe igin wor po hite. Matanininjbe igin po teŋ hityen geb, mata igin hoyan kura neŋ titékbe hubu,’ yenŋ hanjen. Goyenpoga denbe al buninjən wor po, mata igin kura deŋ hitte ma hi goyen bebak ma teŋ haŋ! Denbe kaŋaŋ mar, kupoŋ heŋ kuŋ haŋ, irde diltiŋ titmiŋ yenŋ deneŋ hime.

18 Niñgeb ne hitte mat gol hora* kakde kumga tike iginj wor po hitij goyen damu tinañ dinen hime. Gogab Al Kurun̄ diliñde samuñtiñ yan̄ mar wor po henayıñ. Irde amil faykek† ne hitte damu tinañ dinen hime. Gogab kupsoñ heñ memyak hitij han̄ goyen amil gore ultij aw duryen. Irde diltiñ titmiñ go sope yird yird goke he fimij kura ne hitte damu tinañ dinen hime. Gogab iginj nañkennayiñ.

19 Nebe al kura bubulkuñne wor po yeñ nurde yuneñ himyen marbe buluñ tike goke yineñ teñ saba yirde himyen. Niñgeb mata iginj gama yird yird mata goke po nurde hinayıñ. Irde mata buluñtiñ yubul teñ yeñ ge bitiñ mulgañ hiyyeñ.

20 Ga nurnañ! Nebe yamere huwarde yame mayde hime. Al kura merene nurde yame degelde nunkeb bana goñ hurkuñbe yeñya dula teñ yeñya hireñ.

21 Ningeb al kura mata buluñya kandukya goyen fole yirnayıñ marbe ne beleñ al buluñ fole irde deñne yan̄ wor po heñ Adoneya har gwahade goyen po, yeñ wor doyan̄ mar karkuwañ heñ neya heñ heñ sañiñ goyen yunen.

22 Al kirmiñ miñyañ marbe Holi Spirit belen̄ sios mere momon̄ yirde hi goyen nurde bebak tinañ ko,” yiriñ.

4

* **3:18:** Al Kurun̄ diliñde mata iginj wor po goke yitij. † **3:18:** Amil faykekbe mata huwak wukkeñ wor po goke yitij.

Al Kuruňyen gasuňde niň taun goke yiriň

¹ Be, al gore gwaha yiriň go kamereb Al Kuruňyen gasuňde hurkuň hurkuň yame figiltiň hinhin goyen forok yeke kinmirinj. Irkeb al melak kura hanjkapyä bigul mere titiň yara nurmirinj goyen gore po, “Hende gar waya. Irkeb kame mata dahade forok yenayinj goyen gikala girenj,” ninyinj.

² Irkeb goya goyen po Holi Spirit beleş tarenj po ketal nuryinj. Irkeb kemne mat Al Kuruňyen gasuň bana Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuňde al kura keperde hike kinmirinj.

³ Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuňde gor keperde hinhin al gote dinsokbe yaspa hora yora bukkeň konilian ineq hanjen go gwahade yara agat urde hinhin. Irde gamatsaw beleş keperd keperd gasuň go milgu irtiň goyen kinmirinj. Gamatsaw gobe hora digulak emeral ineq hanjen gwahade yara melak heň hinhin.

⁴ Be, Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuň go siňakyňbe doyaň marte keperd keperd gasuň 24 gore milgu irtiň hinhan. Go herenjbe Al Kuruňyen alya bereyat doyaň mar parguwak 24 beleş kipirtinde hinhan. Mel gobe amil faykenj hor yirde tonanđebe doyaň alyen tonanđhor yirtinj hinhan.

⁵ Be, Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuňde matbe dagamel teň daga katenj hururuň teň hinhin. Keperd keperd gasuň goyen diliň marbe hulsi 7 beleş melak heň toltol yeň hinhan. Hulsi 7 gobe Holi Spirit mata wukkeň wor po 7 minjyanyaň go goyen.

⁶ Irde makaň ala galas beleş po irtiň yara

wukkej wor po goyen wor keperd keperd gasuŋ
go diliŋ mar beleŋ hinhan.

Be, doyaŋ mar 24 gote keperd keperd gasuŋ Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasuŋ milgu irtiŋ goyen kahal banabe det biŋfut miŋyaŋ Al Kuruŋ beleŋ yirtiŋ kura sipte hinhan. Det gote biŋyaŋ harhokya beleŋbe diliŋ beleŋ po sam yirtiŋ hinhan.

⁷ Det biŋfut miŋyaŋ goyen kurabe laion yara kinmiriŋ. Kurabe bulmakaw yara, irde kurate kimiŋbe al kimin yara kinmiriŋ. Irde funaŋbe buntuluŋ naŋa kota foy titiŋ yara gor hike kinmiriŋ.

⁸ Det biŋfut miŋyaŋ sipte goyen yuŋkurenj yuŋkurenje tapeŋ 6 miŋyaŋ hinhan. Irde uliŋ pigiŋbe diliŋ beleŋ po tumŋaŋ sam yirtiŋ hinhan. Tapeŋ yufuk bana manaq diliŋ beleŋ sam yirtiŋ hinhan. Det biŋfut miŋyaŋ gobe naŋkahalya wawuŋya hugiŋen gaha yeŋ hinhan:

“Al wukkej, al wukkej,

Doyaŋ Al Kuruŋbe al wukkej wor po.

Al Kuruŋ tareŋmiŋ kuruŋ wor po gobe

bikken hinhan, gayenter hi,

irde kame wayyen,” yeŋ hinhan.

⁹ Det biŋfut miŋyaŋ gore Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasuŋde keperde heŋ gwahader hitiŋ al goyen deŋem turŋuŋ yaŋ irde isoka irde meteŋmiŋ goke igiŋ nurd uneŋ hinhan.

¹⁰ Gwaha teŋ hike goya goyenbe Al Kuruŋyen alya bereyat doyaŋ mar parguwak 24 beleŋbe Doyaŋ Al Kuruŋyen gasuŋde keperde hinhan al gote diliŋ mar urguŋ kaŋ gwahader hitiŋ al goyen dolon irde hinhan. Mel gobe doyaŋ mar karkuwaŋde

tonaňhormiň goyen yugu teň Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuň goyen kahaň miňde yerdeb gaha yeň hinhan:

11 “Gebe Doyaň Al Kuruňniniň, irde Al Ku-ruňniniň.

Ge beleň po ga det kuruň gayen yirariň.

Dufayge po gama irde det kuruň gayen forok yirariň.

Niňgeb deňe turňuň yaňya saňiň kuruňya tetek po ha.

Irde palap girtek po ha,” yeň hinhan.

5

Asaňya Sipsip al diriň dirňeňya

1 Be, go kamereb Doyaň Al Kuruňyen keperd keperd gasuňde kipirtiň hinhan al gote haniň yase banabe asaň sobam bili irtiň kura goyen tanarde hike kinmiriň. Asaň gobe harhok beleňya biň beleňya tumňaň katiň, irde det uňguni yara goyen 7 yade asaň bili irtiňde gor saňiň yirtiň hinhan.

2 Be, nebe Al Kuruňyen miyon tareňmiň kuruň wor po kura gore hokde, “Ganuň al beleň det uňguni yara asaň yulyaňeň bili irtiňde taga yurtiň goyen epte yukala teň asaň go digilyeň?” yeke kinmiriň.

3 Goyenpoga al gore kura asaň ulyaň go epte degeltek moň. Asaň goyen bana keneň keneň manaň epte moň. Al Kuruňyen gasuňde niň, megen niň, megeň biň bana niň al ma det kura beleň epte ma asaň go degelde kentek hinhan.

4 Irkeb al wukkek wor po kura gore asan̄ goyen epte degelde go binde kentek miñmon̄ wor po keneñbe goke esitinde hinhem.

5 Irkeb Al Kurunyen alya bereyat doyan̄ marte parguwak kura beleñ, “Eseñ ma yo! Yekop urmiñ kura Yuda, deñem kurabe Laion ineñ hanjen gote dari gama irde forok yiriñ al gobe Dewityen miñde mat watin̄. Yeñbe asogom al buluñ goyen fole irtiñ. Al gore gab det unguni yara beleñ asan̄ sobam bili irde taren̄ yirtiñ det 7 goyen epte yukala teñ digilyeñ,” ninyin̄.

6 Be, go kamereb al kura Sipsip al diriñ dirneñ go gwahade yara kinmirin̄. Sipsip go keneñmiñbe bikkeñ mayke kamtiñ yara kinmirin̄. Be, Sipsip dirneñ go Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñ kahalte wor po gor huwarde hinhin. Keperd keperd gasuñ goyen siñakyarbe det biñfut miñyan̄ sipteya Al Kurunyen alya bereyat doyan̄ marte parguwakya beleñ milgu irtiñ hinhan. Sipsip dirneñ gote hirkambe 7, irde diliñ wor 7 hinhan. Diliñ 7 gobe Holi Spirityen mata wukkek wor po 7 miñyan̄ go goyen. Holi Spirit gobe Al Kuruñ beleñ alya bereya megen hañ kuruñ goke teñ kerke kuriñ.

7 Be, Sipsip dirneñ gore Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasuñde hinhin al go hitte kuñ hanin̄ yase bana asan̄ ulyañ bili irde uñguni po sañin̄ irtiñ hinhin goyen tiriñ.

8 Be, yeñ beleñ asan̄ go tekeb det biñfut miñyan̄ sipte goya Al Kurunyen alya bereyat doyan̄ marte parguwak 24 gore Sipsip dirneñ kimiñ mat urgur̄ kayamiñ. Urgur̄ kayamiñ mar gobe yuñkuren̄

yunjkurenj tikiñde niñ det hap ineq hanjen goyen nende gigen yanartiq hinhan. Irde koron gol hora beleñ po yirtiq goyen wor yanartiq hinhan. Koron bana goñbe det hamiñ igin muñ wor po go goyen miñyañ hinhan. Det hamiñ igin muñ wor po gobe Al Kurunyen alya bereya beleñ Al Kurun mere irde hanjen go goyen.

⁹ Be, mel gobe tikiñde niñ det hap ineq hanjen goya koron gol hora beleñ yirtiq goyen yanarde tikiñ gergeñ kura hamiñ. Tikiñmiñbe gahade: “Gebe mugunke kamariñ.

Irde darige wok yitiñ go hende harde alya bereya Al Kurun hitte yumulgañ tiyariñ.

Alya bereya gobe miñ kurayen kurayen, meremiñ kurayen kurayen, dari miñ kurayen kurayen, nañä kurar niñ kura niñ yumulgañ tiyariñ.

Goke teñbe ge beleñ po gab epte asaq goyen teñ degelayiñ.

¹⁰ Ge beleñ mel goyen alya bereya Al Kurun beleñ doyañ yird yird mar yirariñ.

Irde Al Kurun dolon ird ird mata doyañ mar yirariñ.

Irkeb yen beleñ det kurun megen hañ kurun goyen doyañ yirde hinaiñ,” yamiñ.

¹¹ Be, go kamereb nebe Al Kurunyen miyon budam wor po epte ma kapyaq hetek goyen yeneñbe meremiñ manaq nurmiriñ. Miyon goreb Doyañ Al Kurunyen keperd keperd gasun, det biñfut miñyañ sipte goyen, irde Al Kurunyen alya bereyat doyañ marte parguwak goyen milgu yiramiñ.

- 12** Irdeb hokde po tikiŋ gahade haminj:
 “Sipsip dirneŋ mayke kamyin gore po gab epte
 saŋin tetek hi.
 Irde epte Al Kurunyen samuŋ tumnjaŋ igin
 yawartek hi.
 Dufay wukkek, saŋin, deŋe turnuŋ yan goyen igin
 yende hetek hi.
 Irde palap irde isoka irtek albe ge po,” yaminj.
- 13** Be, go kamereb det kuruŋ gayen tumnjaŋ
 tikiŋ heŋ hinhan. Nankiŋde niŋ, megen niŋ,
 megen biŋ bana niŋ, irde makajde niŋ det kuruŋ
 goreb gahade tikiŋ haminj:
 “Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋde
 kipirtiŋ hi al goya Sipsip dirneŋya goyen
 isoka yirde palap yirde
 deŋe turnuŋ yan yirde tareŋ kuruŋ gobe
 gwahader yeŋ po yuneŋ hitek,” yaminj.
- 14** Irkeb det biŋfut miŋyaŋ sipte gore wol heŋbe,
 “Fudinde wor po,” yaminj. Irkeb Al Kurunyen
 alya bereyat doyaŋ marte parguwak beleŋ dokol-
 hon yuguluŋ teŋ urguŋ kaŋbe Al Kurunya Sipsip
 dirneŋya goyen doloŋ yiramiŋ.

6

*Asan bili irde tareŋ yirtiŋ uŋguni goyen yukala
 teŋ asan go digilyinj*

¹ Be, go kamereb Sipsip dirneŋ beleŋ asan bili
 irde uŋguni 7 po saŋin yirtiŋ goyen uŋkureŋmiŋ
 ukala tiyyiŋ goyen kinmiriŋ. Irkeb det biŋfut
 miŋyaŋ sipte hinhan goyen uŋkureŋ kura beleŋ
 “Waya!” yirinj. Mere tiyyiŋ gobe daga migiriŋ
 yara tiyyiŋ.

2 Irkeb hos faykek kura goyen forok yeke kinmirinj. Al kura hos go hende hinhin al gobe hite haninde manaq hinhin. Irde doyan alyen tonanhor hor irde untinj. Irkeb megen hike kwa kuruŋ goyen bana goŋ kuŋ fulenja tiyyinj. Yen beleŋ po megenya alya yad yad niŋ teŋ hos hende kuriŋ.

3 Be, Sipsip dirneŋ beleŋ uŋguni kura sopte ukala tikeb det biŋfut miŋyaŋ sipte goyen kura beleŋ wor sopte, “Waya!” yeke nurmirinj.

4 Be, gwaha yekeb hos hoyan kura forok yirinj. Hos gobe bukkeŋhel yitiŋ wor po. Hos go hende keperde hinhin al gobe alya bereya megen haŋ gayen biŋ kamke awalikde heŋ heŋ mata goyen teŋ siŋa irke al yiŋgeŋ uliŋ kadom mugunen teŋ kamde kamde saŋiŋ untinj. Irde fulenjare niŋ bidila kuruŋ kura goyen wor untinj.

5 Be, Sipsip dirneŋ beleŋ uŋguni tareŋ yirtinj 7 bana goyen karwomiŋ ukala tikeb det biŋfut miŋyaŋ sipte goyen hoyan kura beleŋ wor, “Waya!” yeke nurmirinj. Be, gwaha yekeb hos kura delne mar forok yeke kinmirinj. Hos gobe halkeŋ wor po. Hos go hende keperde hinhin al gobe det kanduk tuŋaŋ teŋ teŋ det kura haninde tanartiŋ hinhin.

6 Irkeb det biŋfut miŋyaŋ sipte hinhan bana goŋ mat al melak kura forok yeke nurmirinj. Merebe gahade: “Albe meteŋ teŋ hinayinj gega, biŋgebe budam ma forok yeŋ hinayinj. Irkeb naŋa fay uŋkureŋ bana meteŋ teŋ muruŋgem teŋ hinayinj gote hora gore biŋge damu teŋ hinayinj gega, biŋge budam ma yade hinayinj. Niŋgeb

biŋge damu tiniŋ yeŋ wit damu teŋ hinayiŋbe koron dirŋeŋ uŋkureŋ gwahade po teŋ hinayiŋ, munan bali damu teŋ hinayiŋbe koron mukŋeŋ karwo gwahade po yade hinayiŋ. Goyenbe mel gore olip fimiŋya wain fimiŋyabe iginj yawarnayiŋ geb, olip heya wain heyabe buluŋ ma yirayiŋ,” yiriŋ.

7 Be, Sipsip dirŋeŋ beleŋ uŋguni tareŋ yirtiŋ 7 bana goyen siptemiŋ ukala tikeb det biŋfut miŋyan sipte hinhan goyen funaŋ beleŋ, “Waya!” yeke nurmiriŋ.

8 Be, gwaha yekeb hos kura delne mar forok yeke kinmiriŋ. Hos gobe wulsakken. Hos go hende keperde hinhin al gote deňembe Kamde Kamde. Yeŋ hos hende waŋ hikeb Al Metebe harhokde go po bindere gama irde waŋ hike kinmiriŋ. Al irawa gobe alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen pota yirke buda sipte hekeb buda uŋkureŋbe buluŋ yirke kamde kamde saňiŋ yuntiŋ. Niŋgeb buda uŋkureŋ goyen bana al kurabe fulenjare niŋ bidilare kamnayiŋ, biŋge kamde kamnayiŋ, kurabe garbam heŋ kamnayiŋ, irde kurabe dapŋa duwi kafuram wor po gore gasa yirke kamnayiŋ.

9 Be, Sipsip dirŋeŋ beleŋ uŋguni saňiŋ yirtiŋ 7 bana gon siptesoňoŋmiŋ goyen ukala tiyyiŋ. Irkeb al buda kura Al Kurunyen mere gama irde tagalde kuŋ hike gasa yirke kamamiŋ mar gote toneňbe Al Kurun galak ird ird alta yufukde hike yinmiriŋ.

10 Mel gore hokde po, “Doyaŋ Al Kurun, tareŋgebe kuruŋ wor po. Gebe wukken wor po,

irde meregebe fudinde wor po. Goyenbe megen hanj mar belej mudunke kamtiriñ goyen goke daha nañja gab merere yerde matamiñ gote murunjem buluñ goyen wol heñ yunayiñ? Sobamde po doyañ hetek we?” inamiñ.

¹¹ Irde mel gobe yunkureñ yunkureñ amil faykeñ nende gigen yuntiñ. Irdeb, “Deñ mudunke kamamiñ gwahade goyen po, Doyañ Al Kurunyä heñ kadtıñ yago hitiñ marya Doyañ Al Kurunyen meteñ mar kadtıñ hitiñ goyen wor gasa yirke kamde hinayiñ goyen kuñ kuñ budam heñ ep heke gab muduntiñ mar goyen merere huwarnayiñ geb, goke doyañ heñ hinayiñ. Go nalu gobe ulyanđe ma hikeya forok yiyyen,” yinke nuramiñ.

¹² Be, Sipsip dirñej belej uñguni tareñ yirtiñ 7 bana goyen 6miñ ukala tiyyiñ goyen kinmirinj. Irkeb ninija kurunj wor po forok yiriñ. Nañabe kidoma buluñ po hiriñ. Gobe meme sikken halkeñ wor po gore uliñhor irtiñ gwahade yara hiriñ. Irde gagasibe dari yara bukkenjhel wor po hiriñ.

¹³ Irde dinambe yagobe nañkiñde mat suk yeñ megen katamiñ. Dinambe gobe menje kurunj harde fik he iginenj hañkapok fuguru tike megen kateñ hanjen go gwahade tiyamiñ.

¹⁴ Nañkiñbe asañ sobam bili irtiñ yara bili irke hubu hiriñ. Duguya motmotaþe tumñaj gasuñejnde mat yade hoyanđe yirtiñ.

¹⁵ Irkeb megen niñ doyañ mar karkuwanj, doyañ mar, fulenja marte doyañ mar karkuwanj, al horam yanj mar, sañiñ miñyanj mar, al kurate

yufuk bana hej murunjem moj dulin metej tej hañ maryabe yinjen dufaymiñde hañ marya tumjañ busaharde duguyañ hurkuñ horabok bana hinhān, irde kurabe hora karkuwañ kahalte mabok biñde hinhān.

¹⁶⁻¹⁷ Mel gobe duguya hora karkuwañya goyen mabokde heñbe, “Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde keperde hi al goya Sipsip dirñenja gote bearar goyen ganuñ mar beleñ epte sañiñ hej fole irnayıñ? Hubu wor po! Niñgeb den duguya hora karkuwañya, neñ hende katnañ. Irdeb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde keperde hi al gote diliñde hitek moj geb, bana dernañ. Irkeb Sipsip dirñenja gote bearar go ma kentek,” yamiñ.

7

Alya bereya 144,000 goyen basiñja yiryiñ

¹ Be, go kamereb Al Kuruñyen miyoñ sipte beleñ megeñ muruñ kurhan kurhan huwarde hike yinmiriñ. Miyoñmiñ sipte gobe moñgo meñe huwarde megeñya makanyañabe heyä buluñ yiryenkek yenbe meñe beljeñ sipte goyen pet teñ hinhān.

² Irke Al Kuruñyen miyoñ hoyañ kura nañña wañ wañ beleñ mat wañ hike kinmiriñ. Yenbe alya bereya Al Kuruñ gwahader hitiñ beleñ basiñja yiryiñ goyen kimiñde soñ yird yirdde niñ det goyen miñyañ wake kinmiriñ. Be, miyoñ gore miyoñ sipte, megeñya makanyañ buluñ yirtek tareñ yuntiñ goyen kuware po hoy yirdeb yinyiñ.

3 “Neŋ beleŋ Al Kuruŋniniŋ gote meteŋ mar kimiŋde soŋ yird yird goyen pasi irteke gab megeŋ, makaŋya heya goyen gwamuŋ yurnayin,” yinyinj.

4 Irde alya bereya Al Kuruŋyen meteŋ mar kimiŋde soŋ yirtiŋ goyen kapyan heŋ pasi irdeb, “Soŋ yirtiŋ mar tumŋaŋbe 144,000,” yeke nurmirinj. Kimiŋde soŋ yirtiŋ mar gobe Israel mar al miŋ 12 bana mat watiŋ.

5 Go mar gobe gahade:

Yuda miŋde niŋbe 12,000,

Ruben miŋde niŋbe 12,000,

Gat miŋde niŋbe 12,000,

6 Aser miŋde niŋbe 12,000,

Naptali miŋde niŋbe 12,000,

Manase miŋde niŋbe 12,000,

7 Simeon miŋde niŋbe 12,000,

Liwai miŋde niŋbe 12,000,

Isakar miŋde niŋbe 12,000,

8 Sebulun miŋde niŋbe 12,000,

Yosep miŋde niŋbe 12,000,

Benyamin miŋde niŋbe 12,000.

Al buda kuruŋ beleŋ Al Kuruŋ doloŋ iramiŋ

9 Be, go kamereb al buda kuruŋ wor po epte ma kapyan hetek goyen delne mar forok yeke yinmirinj. Mel gobe naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, miŋ kurayen kurayen, sikkeŋ umŋa kurayen kurayen, irde merem kurayen kurayende mat watiŋ. Mel gobe amil faykeŋ hor yirdeb Doyaŋ Al Kuruŋyen

keperd keperd gasunja Sipsip dirjenejyat diliŋ
mar huwarde patila yuwaljeŋ yanarde hinhan.*

10 Irde kuware po,
“Dumulgaŋ teŋ teŋ mata gobe Al Kurunjiniŋya
Sipsip dirjenejya hitte mat watiŋ.
Al Kurunybe Doyaŋ Al Kurunyen gasunje keperde
hi!” yamiŋ.

11 Be, Al Kurunyen miyoŋ beleŋ tumjaŋ Doyaŋ
Al Kurunyen keperd keperd gasunja Al Ku-
runyen alya bereyat doyaŋ marte parguwakyabe
det biŋfut minjaŋ sipteya goyen gote harhokde
huwarde milgu yiramiŋ. Irdeb Doyaŋ Al Ku-
runyen keperd keperd gasunj beleŋ goŋ diliŋ mar
wulgurut yeŋ kimiŋ megen irde Al Kurunj dolon
iramiŋ.

12 Dolon irde heŋyabe gaha yamiŋ:
“Fudinde wor po!
Al Kurunj isoka irde deňem turŋuŋ yaŋ irde hitek!
Dufay wukkekya tareŋya saŋiŋyabe hugiŋen
Al Kurunjiniŋde po henayin.
Yeŋ po ga igin nurd unen palap irde hitek!
Fudinde wor po!” yamiŋ.

13 Be, go kamereb Al Kurunyen alya bereyat
doyaŋ marte parguwak 24 bana goŋ niŋ al kura
beleŋ, “Al buda amil fayken hor yirtiŋ mar gabe
ganuŋ? Irde mel gabe damde mat watiŋ?” nineŋ
gusunjaŋ niryiŋ.

14 Irkeb ne beleŋ wol henjbe, “Doyaŋ al, gebe
nurde ha,” inmiriŋ. Irkeb yeŋ beleŋ, “Al buda
gabe kanduk kurunj yeneŋ hinhan gega, saŋiŋ
hen watin mar. Mel gabe amil hor yirtiŋ goyen

* **7:9:** Patila yuwaljeŋbe al buluŋ fole irtiŋ goke yitiŋ.

Sipsip dirneñde dari beleñ po halde faykek wor po yiramiñ.

¹⁵ Gwahade ninjeb mel gore Al Kuruñyen ya balem bana heñ Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasunđe goñ diliñ mar nañkahalya wawunja dolon ird ird mata teñ hanjen. Irkeb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasunđe keperde hi al gore mel goya heñ yufukde yerde doyañ yirde hiyen.

¹⁶ Irkeb mel gobe sopte biñge ma kamnayin, irde fe ninj ma yiryeñ. Irde nañña ma, kak uka wor po kura gore epte ma buluñ yiryeñ.

¹⁷ Gobe Sipsip dirneñ, Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasunđ kahalte hi al gore sipsip doyañ al yara heñ mel go doyañ yirde hiyen geb, epte ma buluñ henayin. Yeñ beleñ mel go bul yirde Al Kuruñja hugineñ heñ heñ fe forok yeñ hanjen gasunjañ yukuyen. Irkeb Al Kuruñ beleñ mel gote diliñ fimiñ tumjañ halde yunyen,” ninyiñ.

8

Asan bili irtiñ uñguni tareñ yirtiñ goyen funañ ukala tiyyiñ

¹ Be, Sipsip dirneñ beleñ asan ulyañ bili irtiñ goyen uñguni tareñ yirtiñ 7 bana goyen funañmiñ ukala tiyyiñ. Irkeb 30 minit gwahade Al Kuruñyen gasunđe migiriñ miñmon, diñden iramiñ.

² Go kamereb Al Kuruñ diliñ mar miyoñ 7 huwarde hanjen goyen yinmiriñ. Miyoñ gobe bigul 7 yunke yanaramiñ.

³ Irkeb Al Kuruňyen miyon hoyaq kura belej det hamjen yan kumga teñ teñde niñ koron gol hora belej po irtin goyen teñbe Al Kurun galak ird ird alta diliñ mar huwaryin. Yeñbe Doyañ Al Kuruňyen keperd keperd gasuñ diliñ mar alta gol po irtin go hende det hamjen igin kumga teñ teñ goyen kuruñ po yawaryin. Gobe Al Kuruňyen alya bereya mere irde hanjen mar goya gabu yirde Al Kurun galak ire yeñbe gogo tiyyin.

⁴ Irdeb det hamjen yan goyen kumga tike kaki goya Al Kuruňyen alya bereya belej mere irde hanjen goya tumjan gabu hen Al Kurun hitte hurkuriñ.

⁵ Irke gab miyon gore det hamjen kumga teñ teñde niñ koron goyen teñbe alta hende kak hinhin goyen faryin. Irdeb goyen teñ megen timiyyin. Irkeb dagamel teñ daga kateñ hururuñ teñ niniña tiyyin.

Bigul 7 mere tiyamiñ

⁶ Be, gor matbe hañkapyä Al Kuruňyen miyon 7 gore bigul 7 yawaramin goyen fu yirniñ tiyamiñ.

⁷ Be, miyon 7 bana goyen meheñde niñ gore wa bigulmiñ fu iryin. Irkeb kigariñ bilmiñ hora yara goya kak dariya suluk irtinÿä goyen kigariñ kattin yara kurun po katyiñ. Irkeb megeñ kurun gayen kurar kurar humga kuriñ. Humga kuriñ gobe megeñ gayen patke karwo hiyyen, irde uñküreñbe humga kuyen go gwahade hiriñ. Irde he megen hañ manaq gwahade po tiyamiñ. Irde yamuñbe tumjan humga kwamiñ.

⁸ Be, go kamereb miyon 7 bana goñ hoyaq kura belej bigulmiñ fu iryin. Gwaha irkeb det kura

dugu kuruŋ kak humga kuŋ hinhin yara goyen makaŋ alare timiytiŋ kinmiriŋ. Irkeb makaŋ ala kuruŋ kurhanbe dari hiriŋ. Gobe makaŋ ala pota yirke karwo hitiŋ goyen uŋkurenbe dari hiyyen go gwahade goyen.

⁹ Irkeb makaŋde niŋ det biŋfut minyaŋ pota irde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda uŋkurenbe tumlaŋ kamamiŋ. Irde hakwa yago manaaŋ pota irde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda uŋkurenbe gwamuŋ yuryeŋ go gwahade yiryiŋ.

¹⁰ Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ 7 bana goŋ karwomiŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Gwaha irkeb dinambe kuruŋ miliŋ wor po hulsi melak heŋ hi yara gore naŋkiŋde mat fe karkuwaŋya fe mukŋeŋya hende katyiŋ. Gobe fe karkuwaŋya fe mukŋeŋya gabu yirde buda karwo yirtiŋ bana buda uŋkureŋ go hende katyeŋ go gwahade goyen.

¹¹ Dinambe gote deŋembe “Urek”. Dinambe gore katkeb fe buda gobe urek hamaiŋ. Irke al budam wor po fe urek hitiŋ go nene kamamiŋ.

¹² Be, go kamereb miyoŋ 7 bana goŋ siptemiŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Irkeb naŋa diliŋ goyen pateŋ karwo irke uŋkurenbe det kura beleŋ mayke aymuk iryiŋ. Gagasiya dinambe yagoya manaaŋ gwahade po buluŋ hamaiŋ. Irkeb saŋiŋmiŋbe saŋiŋ heŋ hanŋkapyä agat urde hanŋyen go gwahade moŋ, kidomak hiriŋ. Ningeb naŋa fay bana goŋ naŋa keŋkelä ma temeyde hinhin, kidomak po hinhin. Wawuŋ wor gagasiya dinambeya keŋkelä ma temeyde hinhan, kidoma buluŋ po hinhin.

13 Be, go kamereb buntuluŋ kura naŋa kota hende hoyan foy teŋ hike kinmiriŋ. Buntuluŋ gore hokde po, “Mata kafuram wor po! Mata kafuram wor po! Al Kurunyen miyoŋ hoyan karwo haŋ gore bigulmiŋ fu yirkeb mata alya bereya megen haŋ mar hitte forok yenayin gobe kafuram wor po!” yiriŋ.

9

1 Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ 7 bana gonj siptesonjoŋmiŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Irkeb dinambe kura bikkeŋ naŋkiŋde mat megen katyiŋ goyen kinmiriŋ. Dinambe gobe mete dukunj wor po kimyan miŋmoŋ bana gonj kurkuŋ kurkuŋ yame hol ird irdde niŋ ki untiŋ.

2 Irkeb dinambe gore mete dukunj wor po bana gonj kurkuŋ kurkuŋ yame hol iryiŋ. Irkeb kaki beleŋ kak tupi kurunyde mat kaki waŋ hiyen go gwahade goyen pul yen wayyiŋ. Mete dukunj wor po bana mat kaki watiŋ gore naŋa diliŋya naŋkiŋya pet tike kidoma hiriŋ.

3 Irkeb gusu budam wor po kaki bana mat megen kateŋ hinhan. Gusu gobe misiŋ kalpaŋ beleŋ al yiseŋ hanjen gote tareŋ yara yuntiŋ.

4 Gusu gobe yamuŋya busa asaŋyabe he yago megen haŋ goyen buluŋ ma yirnayiŋ yintiŋ. Gega alya bereya Al Kuruj beleŋ kimiŋde soŋ ma yirtiŋ mar go po ga yisinayiŋ yintiŋ.

5 Goyenpoga gusu gobe al yisike kamde kamde saŋiŋ ma yuntiŋ. Yisike gagasi siptesonjoŋ bana uliŋ misiŋ kuruŋ po kattek tareŋ po yuntiŋ. Uliŋ misiŋ buluŋ po katnayiŋ gobe misiŋ kalpaŋ kura

gore al yisike misinj bulun po nurde hanjen go gwahade goyen.

6 Gusu beleñ yisike gagasi siptesonjoñ uliñ misinj bulun po katen hinayinjä gobe kamde kamde niñ wor po nurde hinayinjä gega ma kamnayinjä. Mel gobe kamtek wor po yirde hiyen gega, kamde kamde beleñ yeneñ yilwa yiryen.

7 Be, gusu gobe fulenjare kuñ kuñ niñ hos yara gitik yirtinjä yinmirinjä. Gusu go tonaj hendebe det kura doyanj al kurunyen tonajhor gol beleñ po yirtinjä goyen hor yirtinjä hinhan. Irde dinsokbe alyen yara yinmirinjä.

8 Irde tonaj yuwaljenjebe sobam bereyen yara hinhan. Irde misinjbe dapja kafuram wor po kura laion gote misinj yara yinmirinjä.

9 Irde dumunjedebe dari mala pet teñ teñde niñ det ain parwek goyen yirtinjä. Irde foy teñ kuñ hike tapen gote migirinjbe kurunj wor po. Migirinj gobe fulenjare niñ nima hos beleñ yuluñ teñ hanjen budam wor po fulenjare kuñ hike naña migirinj kurunj wor po forok yeñ hanjen go gwahade goyen.

10 Gusu buda gobe gifirinj manaj, irde gifirinj murunjde gorbe misinj kalpanj gote misinj hinhan. Gifirinj murunjde gorbe al yisike gagasi siptesonjoñ uliñ misinj kattek sañinj miñyanj.

11 Be, gusu goyen doyanj yird yird al kura hinhan. Al gobe Satanyen miyoñ, mete dukunj bana wor po mat watiñ al. Deñembe Hiburu mere mat Abadon, munaj Grik mere matbe Apolion.*

* **9:11:** Abadonya Apolionyat miñbe gwamuñ yurd yurd al.

12 Be, mata kafuram meheñde niŋ wor pobe gago fole tike hubu hihi. Mata kafuram irawabe kame forok yerenj tahar.

13 Be, Al Kurunyen miyon 7 bana goŋ 6miŋ gore bigulmiŋ fu iryiŋ. Irkeb Al Kurun galak ird ird alta gol beleŋ po irde Al Kurun dilin mar hitiŋ gote muruŋ sipte kurhan kurhan goŋ hirkam hinhande matbe al melak kura forok yeke nurmirinj.

14 Al melak gore miyon gayamuŋ ga bigul fu iryiŋ goyen, “Satanyen miyon sipte Yufretis fe bana fere yirtiŋ goyen yad siŋa yirayinj,” inyiŋ.

15 Irkeb Al Kurunyen miyon gore Satanyen miyon sipte fere yirtiŋ koyare hinhan goyen yad siŋa yirayinj. Miyon sipte gobe koyare heŋ heŋbe megen niŋ alya bereya pota yirde buda karwo yirtiŋ bana goŋ buda unjkureŋ gasa yirke kamnayin yeŋ nalu kirtiŋ goyen forok yekeb gogo yad siŋa yirayinj.

16 Be, fulenja mar hos hende kuŋ hinhan gobe 200 milion gwahade yeke nurmirinj.

17 Be, hosya go hende kuŋ hinhan marya goyen yuwarwarte yinmirinjbe gahade: dari mala pet teŋ tende niŋ det ain parwek dumunde yirtiŋ gobe bukkenjhel yitiŋ, irde kurabe digulakya halkeňja muŋ kura suluk irtiŋ, irde kurabe wulsakkeŋ salfa hora gwahade yara yirtiŋ. Hos gote tonanjbe laionyen tonanj yara. Mohonjde matbe kak, kakiya salfa hora uka wor po heŋ buk yitiŋya goyen waŋ hike yinmirinj.

18 Hos go mohonjde mat det buluŋ karwo kak, kakiya salfa hora uka wor po heŋ buk yitiŋya

gore alya bereya megen haŋ goyen budam wor po gasa yirke kamamiŋ. Kamamiŋ mar gobe megen niŋ al tumŋaŋ pota yirde buda karwo heke buda uŋkurenŋbe gasa yirke kamnayiŋ go gwahade goyen.

¹⁹ Hos gote tareŋbe mohonja gifiriŋja goyen-ter hinhan. Gifiriŋbe kunere yara, irde muruŋ beleŋbe kunere tonaj miŋyaŋ ala. Gifiriŋ gore al gasa yirde dagim yan yirde hinhan.

²⁰ Be, alya bereya det buluŋ karwo kak, kakiya salfa hora buk yiŋiŋ hos mohoŋde mat waŋ hinhan gore ma gasa yirke kamamiŋ mar gobe yiŋgeŋ mata buluŋ teŋ hitiŋ goyen yubul ma teŋ Al Kuruŋ niŋ biŋ mulgaŋ ma haminj. Go mar gobe uŋgura dolon yird yird mataya det toneŋ gol, silwa, baras, horayab heya beleŋ po yirtiŋ goyen dolon yird yird mataya goyen bada ma haminj. Det toneŋ gobe epte ma naŋkennayiŋ, mere ma nurnayiŋ, irde kuŋ waŋ ma tinayiŋ gega, Al Kuruŋniniŋ yeŋ nurde dolon yirde hanjen.

²¹ Irde al gasa yirke kamde kamde mata, mere-bal kurayen kurayen, leplep matayabe kawe mataya teŋ haŋ goke Al Kuruŋ pohogay irde yeŋ ge biŋ mulgaŋ ma haminj.

10

Al Kuruŋyen miyoŋ kuraya asaŋ bili irtiŋ dirŋeŋ kura goya

¹ Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ hoyan kura tareŋmiŋ kuruŋ wor po gore Al Kuruŋyen gasuŋde mat megen kateŋ hike kinmirinj. Yeŋbe kigariŋkiŋ faykek wor po beleŋ aw urtiŋ, irde

gamatsawbe tonaj hende hinhin. Tonañ hende hinhin goyenbe tonaj sisaj ma urde hinhin. Kimiñbe naña timiytiñ yara agat urde hinhin. Irde kahanbe hora beleñ po tola yirtiñ humga kuñ buk yeñ hanjen go gwahade hinhin.

² Haniñdebe asan sobam bili irtiñ dirñen kura goyen digitinj hinhin. Irde kahan yasebe makan alare huwardeb kahan tapabe siñä fudiñde huwaryiñ.

³ Irdeb laion beleñ mere kuruñ po teñ hanjen yara kuware wor po mere tiyyiñ. Gwaha tike gab daga 7 mere tiyamiñ.

⁴ Daga 7 mere tikeb ne beleñ meremiñ goyen asanjde kayer timiriñ. Gega al melak kura forok yeñbe, “Daga 7 mere tahañ goyen goya ma kayayiñ, mere gobe banare po hinayiñ,” ninyiñ.

⁵ Be, Al Kurunyen miyoñ makan alareya megenya huwarde hike kinmiriñ gore Al Kurun palap ire yeñ hanin yase isañ hirinj.

⁶ Irdeb Al Kurun deñe urdeb biñä sañiñ po tiyyiñ. Al Kurun, hugineñ hiyeñ al, nañkinj, megeñ, makanyabe det kuruñ gayen yiryiñ al gote deñe urde biñä tenyabe, “Al Kurun beleñ dufaymiñ bikkeñ kiryiñ gote igineñbe heñ ga moñ forok yiyyen. Nalu siñgir siñgir ma iryen!

⁷ Goyenpoga Al Kurunbe mere basan marminj yinyiñ gwahade goyen po, miyoñmiñ 7 bigul yawaramiñ bana goñ funañmiñ beleñ bigulmiñ fu irke gab Al Kurun beleñ dufaymiñ kiryiñ banare hitiñ gote igineñ kawan forok iryeñ,” yiriñ.

⁸ Irkeb al melak kura nañkinde mat hañkapyä nurmiriñ gore sopte po gahade ninyiñ: “Al Ku-

runyen miyoŋ makaŋya megenya hende huwarde hi gote haninđe asaŋ digiltiŋ hi goyen kuŋ tawa,” ninyiŋ.

⁹ Irkeb nebe Al Kurunyen miyoŋ go hitte kuŋbe asaŋ goyen nuni yeŋ gusuŋaŋ irmiriŋ. Irkeb miyoŋ goreb, “Asaŋ ga teŋ nawa. Gabe mohonjerbe yalaŋgu fimiŋ hapek yaŋ go gwahade nurayiŋ gega, bege bana kurkuŋbe beger tigiri tiyyen,” ninyiŋ.

¹⁰ Irkeb asaŋ dirŋen goyen Al Kurunyen miyoŋ gote haninđe mat teŋbe nimiriŋ. Teŋ nemeke mohoŋnerbe yalaŋgu fimiŋ yara hapek yaŋ nurmiriŋ gega, nukuluk urmekeb kurkuŋ benerbe tigiri tiyyen.

¹¹ Gwaha timekeb al melak gore, “Gebe alya bereya, naŋa karkuwaŋ, merem hoyan hoyan, irde megen niŋ doyaŋ mar karkuwanje kame dahade hinayiŋ goke Al Kurunyen mere basaŋ heŋ tagalayiŋ,” ninyiŋ.

11

Al Kuruŋ niŋ tagal tagal al irawa

¹ Be, go kamereb det kurayen kurayen karkuwanjiŋ dahade goyen tuŋaŋ teŋ teŋde niŋ kutum kura nunenjebe haha ninyiŋ: “Kuŋ Al Kurunyen ya balemya Al Kuruŋ galak ird altaya gote kurunjiŋ tuŋaŋ tiyayiŋ. Irde ya balem bana goŋ Al Kuruŋ dolon irde haŋ mar goyen kapyan hawayiŋ.

² Goyenpoga Al Kurunyen ya balem koya kirtiŋ bana goyen sinjak beleŋ matbe sawsawa kura gabu ird gasuŋ hi gobe tuŋaŋ ma tiyayiŋ.

Gasuŋ gobe al miŋ hoyan Yuda mar moŋ goyen waŋ gabu irde hanjen gasuŋ geb gago dinen hime. Go mar gore gagasi 42 gayen Yerusalem taun Al Kuruŋ diliŋde wukkeŋ keneŋ hiyen goyen ufurka teŋ buluŋ buluŋ irnayin.

³ Nebe ne niŋ teŋ tagalde hiriryen al irawa kura sanjine yunerbe yad yermekə wayiryen. Waŋbe amil kerkek hor irdeb merene basaŋ heŋ naŋa fay 1,260 gwahade goyen tagalde hiriryen” ninyin.

⁴ Be, Al Kuruŋ niŋ mere teŋ teŋ al irawa gobe olip he irawaya hulsi irawaya Doyaŋ Al Kuruŋ diliŋ mar huwarde haryen go goyen. Doyaŋ Al Kuruŋ gobe alya bereya megen haŋ kuruŋ gate Kuruŋmin.

⁵ Al irawa goyen al kura beleŋ buluŋ yirniŋ yeŋ tuŋaŋ yurnayinbe al irawa gote mohonđe mat kak forok yeŋ asogom mugol kiryeŋ. Al kura irem go buluŋ yirniŋ yeŋ tuŋaŋ yurnayin marbe gwaha mat kamnayin.

⁶ Irem gobe Al Kuruŋyen mere basaŋ heŋ tagalde heŋya kigariŋ goya katen ma yeŋ naŋkiŋ pet teŋ teŋ tareŋ miŋyaŋ. Irde fe kuruŋ gayen yigiri tike dari hetek sanjŋ wor go miŋyaŋ. Irde mata kafuram al buluŋ yirtek goyen kurayen kurayen forok yirde alya bereya megen haŋ gayen iŋiŋ gwamuŋ yurtek tareŋ wor go miŋyaŋ. Irem gobe gwaha yirye yeŋbe iŋiŋ gwahade po yirtek sanjŋ miŋyaŋ hinaryum.

⁷ Be, irem go Al Kuruŋyen mere tagalde pasi hekeb dapŋa kafuram kura mete dukun wor po kimyaŋ miŋmoŋ bana goŋ mat watiŋ gore irem

goya arnayinj. Irde irem go fole yirde gasa yirke kamiryenj.

⁸ Irkeb irem go kamtiŋ hakwambe taun kuruŋ Yerusalem bana goŋ niŋ beleŋ kuruŋde gor yubul tike hiriryenj. Taun gokeb Sodom yara ma Isip yara yenŋ haŋyen gogo. Taun goyenterbe bikkeŋ al irawa gote Doyaŋ Al Kuruŋ wor mayke kamyinj.

⁹ Irkeb naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, al miŋ kurayen kurayen, meremiŋ kurayen kurayen, irde sikkenj umŋa kurayen kurayen niŋ alya bereya beleŋ irem gote uliŋ hakwam wawuŋ karwoya naŋa fay sipteya goyen belen yubul titiŋ yennayinj. Irde hakwam goyen mete teŋ teŋ niŋ piŋenj henayinj.

¹⁰ Megen haŋ marbe tumŋaŋ irem go kamke ayan yerdeb detmiŋ yiŋgen uliŋ murungem moŋ dulinj kadom gunej tinayinj. Al Kuruŋyen mere basaŋ mar irawa gore megen niŋ mar kanduk kuruŋ forok ird yunke biŋ misiŋ nurde hinayinj geb, irem go kamkeb gogo amanj henayinj.

¹¹ Be, naŋa fay siptemiŋde naŋkahal hekeb al yisaŋ heŋ heŋ meŋe Al Kuruŋ hitte mat kateŋ irem go binde hurkukeb sopte gereŋ heŋ huwararyum. Irkeb alya bereya tumŋaŋ irem go yeneŋbe kafura wor po haminj.

¹² Irkeb al melak kura kuruŋ wor po naŋkiŋde mat, “Hende gar wayyi” yeke Al Kuruŋyen mere basaŋ mar irawa gobe nuraryum. Nurdeb asogom beleŋ yeneŋ hikeya Al Kuruŋyen gasuŋde kigariŋkinj faykek hende hurkaryum.

¹³ Goya goyenbe niniŋa kuruŋ wor po forok yiriŋ. Irkeb Yerusalem taun go buluŋ hiriŋ.

Buluŋ hiriŋ gobe taun goyen walka teŋ 10 irde unjkureŋbe buluŋ hiriŋ go gwahade goyen. Buluŋ hiriŋ bana goŋbe 7,000 alya bereya kamamiŋ. Go ma kamamiŋ marbe kafura wor po heŋ Al Kuruŋ tareŋmiŋ kuruŋ wor po goyen deŋem turŋuŋ yaŋ iramiŋ.

¹⁴ Be, mata kafuram kahalte niŋbe gogo hubu hiriŋ. Gega mata kafuram hoyan funaŋ karwomiŋbe heŋ ga ma wayen tiya!

¹⁵ Be, Al Kurunyen miyoŋ 7 bigul yawaramiŋ bana goŋ miyoŋ funaŋ beleŋ bigulmiŋ fu iryiŋ. Irkeb al melak budam kuruŋ wor po naŋkiŋde mat forok yenbe, “Gayenter alya bereya megen hanŋ kuruŋ gayen doyan yird yird saŋiŋbe Doyan Al Kurunya yeŋ beleŋ basiŋa irtiŋ al Mesaiayat haniŋde hi. Yeŋ beleŋ gwahader doyan yirde hiyen!” yaminj.

¹⁶ Irkeb Al Kurunyen alya bereyat doyan marte parguwak 24, Al Kuruŋ diliŋ mar keperde hinhan gore wulgurut yeŋ kimiŋbe megen yirde Al Kuruŋ dolonŋ iramiŋ.

¹⁷ Gwaha irde henjabe,
“Doyan Al Kuruŋ, gebe Al Kuruŋ, tareŋge kuruŋ wor po.

Gebe bikkenŋ hinhan, gayenter wor ha.
Gebe saŋiŋge kuruŋ goyen teŋ alya bereya doyan yird yird meteŋ miŋ urariŋ.

Ninjeb goke igiŋ wor po nurd guneŋ hite.

¹⁸ Ge ma nurd guneŋ hanŋ mar beleŋ ge niŋ biŋ ar yeŋ hinhan.

Gega bege ar yetek nalube gago forok yihi.
Al kamtiŋ merere huwartek nalube gago forok yihi.

Meteŋ marge, merege basaŋ heŋ heŋ mar,
alya bereyage, irde palap girde haŋ mar
tumŋaŋ matamiŋ gote muruŋgem yuneŋ
yuneŋ nalube gago forok yihi.

Al deŋem yaŋ ma al deŋem moŋ goyen tumŋaŋ
muruŋgem yuneŋ yuneŋ nalube gago
forok yihi.

Alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen buluŋ yi-
ramiŋ mar goyen mugol kertek nalube
gago forok yihi!” yamiŋ.

¹⁹ Be, Al Kurunyen ya balem gasuŋminde hi
gote yame fegelke hol yiriŋ. Irkeb bana gonbe Al
Kurunyen Biŋa teŋ teŋ Bokis hike kinmiriŋ. Irkeb
dagamel teŋ daga kateŋ hururuŋ teŋ hinhin. Irde
niniŋa forok yeke kigariŋ hora yara hitiŋ goyen
kuruŋ po katyiŋ.

12

Bereya asogomiŋ deregonya

¹ Be, gwaha tikeb mata tiŋeŋ kura matamŋen
naŋkiŋde forok yiriŋ. Mata gobe gahade: bere
kura naŋa diliŋ teŋ amil hor irtiŋ yara irde gagasi
hende huwartiŋ hinhin. Irde dinambe 12 beleŋ
doyaŋ alyen tonanhor irtiŋ goyen teŋ tonanđe hor
irtiŋ hinhin.

² Bere gobe biŋ miŋyaŋ, irde diriŋ kawaŋ kere
yen uliŋ misiŋ kuruŋ kateŋ esen hinhin.

³ Irkeb naŋkiŋde mata hoyan kura forok yiriŋ.
Mata gobe gahade: deregon kuruŋ miliŋ wor
po sikkeŋbe bukkeŋ, irde tonan 7 miŋyaŋ goyen
forok yiriŋ. Tonaŋ 7 gobe doyaŋ al karkuwaŋde

tonaňhor 7 goyen tonaj 7yaŋ goyaŋ yirtiŋ ala hinhan. Deregon gobe hirkam 10 miňyaŋ.

⁴ Deregon gobe sinqili teŋ naŋa kor irtiŋ yara gifirin temeyde dinambe kwer yurke budam wor po wok yeŋ megen katamiŋ. Dinambe katamiŋ gobe nankinje dinambe kuruj goyen tumňaŋ buda karwo yirde uňkurenje wok yeŋ katnayiŋ go gwahade goyen tiyamiŋ. Be, deregon gobe bere gore diriŋ kawaŋ kerkeb goyare po diriŋ go neweŋ yeŋ bere go diriŋ kawaŋ kereŋ teŋ hinhin gote kimiŋ mat pet teŋ hinhin.

⁵ Be, bere goyen diriŋ al diriŋ kawaŋ kiryiŋ. Diriŋ gobe doyaŋ alyen kutum ain beleŋ po irtiŋ goyen tanarde naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ tumňaŋ doyaŋ yiryeŋ albe gogo. Niŋgeb deregon gore diriŋ go niyyenkek yeŋbe bere gote diriŋ goyen aran po teŋ Doyaŋ Al Kuruňyen keperd keperd gasuŋ Al Kuruj keperde hinhinde gor tukuke gor hinhin.

⁶ Be, bere gobe busahardeb sawsawa po kuruj naŋa bana goŋ gasuŋ kura Al Kuruj beleŋ bere goke teŋ gitik irtiŋde gor kuriŋ. Gasuŋ gobe Al Kuruj beleŋ bere goyen naŋa fay 1,260 gahade doyaŋ irde paka ireŋ yeŋ bikken gitik iryiŋ go goyen.

⁷ Be, Al Kuruňyen gasuňde fulenja kuruj forok yirij. Al Kuruňyen miyoŋya doyaŋ almiŋ Maikelya beleŋ deregon goya yende miyoŋmiŋya aramiŋ.

⁸ Goyenpoga deregon gobe Al Kuruňyen miyoŋ epte fole yirtek tareŋ miňmoŋ geb, deregon goya miyoŋmiŋya abe Al Kuruňyen gasuňde mat yakira tikeb gasuŋ miňmoŋ hamıŋ.

9 Be, deregon gobe takira tikeb megen katyiñ. Deregon gobe kunere bikkeñ hinhin go goyen. Gobe deñem kurabe Uñgura, kurabe Satan inen hanjen. Yen̄ beleñ alya bereya megen hañ kuruñ gayen usi yirke mata buluñde kateñ hanjen. Deregon go temeyke megen katyinyabe miyoñmiñ yago manaq tumñañ katamij.

10 Be, go kamereb al melak kuruñ wor po nañkiñde mat forok yeke nurmiriñ. Merebe gahade: “Kadniniñ merem yañ yird yird al gobe gogo takira tikeb megen kata. Hugineñ wawuñya nañkahalya Al Kuruñ hitte kadniniñ merem yañ yirde hiyen al gobe teñ temeyke megen kata. Niñgeb gayenterbe Al Kuruñniñ beleñ alya bereya yumulgan tiyyeñ. Al tumñañ yende tareñ bana hinayiñ. Yen̄ beleñ doyañ yird yird nalube gago forok yihi. Mesaia Al Kuruñ beleñ basiñja iryiñ al gote sanjñ manaq forok yihi.

11 Mel gobe Sipsip dirneñ gore darim wok irde kamyiñ go hende huwarde al buluñ go fole irtiñ. Irde mere fudinde po kawan tagaldeb al buluñ go fole irtiñ. Niñgeb mel gobe mudunke kamniñ wor iginjala yañ nurde ga hinhan.

12 Niñgeb deñ Al Kuruñyen gasuñde hañ mar tumñañ amaq henayiñ. Goyenpoga deñ megeñya makanyaÑabe Satan deñ hitte kurka geb, goke kafuram wor po nurde dunhem. Yen̄be nalu ulyanđde ma hiyen̄ goyen nurde hi geb, goke biñ ar wor po yen̄ hi,” yiriñ.

13 Be, deregon go Al Kuruñyen gasuñde mat teñ temeyke megen katyiñ goyen bebak tiyyiñ. Irdeb diriñ al diriñ kawañ kiriyiñ bere goyen buluñ

buluŋ ire yeŋ naŋkenenŋ kuŋ hinhin.

¹⁴ Bere gobe sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ gasuŋ kura Al Kuruŋ beleŋ gitik irde untiŋde gor foy teŋ kuŋ kuŋ niŋ buntuluŋ kuruŋ wor po gote tapenŋ irawa untiŋ. Gasuŋ gobe bere goyen gor dama karwo irde gagasi 6 gayen gor po hike deregong gore epte ma bere goyen buluŋ iryenŋ yeŋ Al Kuruŋ beleŋ gitik iryenŋ go goyen.

¹⁵ Be, deregong goyen po goyenbe kunere kuruŋ gogo. Goreb bere goyen figilu tiwi yeŋ mohonđe mat fe kuruŋ wor po fur tiyyinŋ.

¹⁶ Gega megeŋ beleŋ bere go faranŋ urde mohonŋ aŋ irde fe fur tiyyinŋ kuruŋ goyen nen pasi hiriŋ.

¹⁷ Irkeb deregong gobe biŋ ar wor po yeke bere gote dirinŋmiŋ yago go ma kamamiŋ megen haŋ goya arniŋ yeŋ kuriŋ. Go mar gobe Al Kurunyen saba gama irde Yesu niŋ yitiŋ mere fudinde goyen kawan po tagalde hanjen mar go goyen.

¹⁸ Be, deregong gobe makanŋ ferenđde huwaryinŋ.

13

Dapŋa kafuram kura irawa forok yaryum

¹ Be, yeŋ gor huwarde hike dapŋa duwi kafuram wor po kura makanŋ alare mat forok yeke kinmirinŋ. Dapŋa gobe hirkam 10 miŋyaŋ, irde tonanŋbe 7 miŋyaŋ. Hirkam go hendebe doyan alyen tonanŋhor hor yirtinŋ ala hinhan. Irde tonanŋ 7 go hendebe Al Kuruŋ sukal irtinŋ deŋe goyan katiŋ ala hinhan.

² Dapŋa duwi kafuram gobe dapŋa kura lepat ineŋ hanjen goyen yara kinmirinŋ. Goyenbe kahanŋbe dapŋa kura bea ineŋ hanjen gote kahanŋ

yara, irde mohonjbe laion mohonj yara kinmirinj. Be, deregon gore dapnja kafuram goyen sañijmiñ unyiñ. Irdeb deñe kuruj uneñbe doyan al kuruj iryinj.

³ Goyenbe dapnja duwi kafuram gote tonaj 7 goyen uñkurenj kurabe kamtek ge mayamiñ gega, gerenj hitinj goyen kinmirinj. Alya bereya megen hañ kuruj gore keneñbe tonjenj yan wor po yeñ nurd uneñbe gama iramiñ.

⁴ Albe deregon gore dapnja duwi kafuram goyen doyan al iryinj goke deregon goyen dolon iramiñ. Irde dapnja duwi kafuram goyen wor dolon irdeb, “Ganuj al beleñ epte dapnja duwi kafuram gahade hiyyej? Irde ganuj al beleñ epte yeñya ariryenj? Hubu wor po!” yamiñ.

⁵ Be, dapnja duwi kafuram gobe yiñgeñ ge turuj turuj teñ, Al Kurujukal ird ird tareñ untij. Irde doyan al heñ dama karwoya gagasi 6ya gayen metej teñ teñ sañij untij.

⁶ Irkeb dapnja duwi kafuram gore mohonj añ irde Al Kurujukal mere buluj mat irde Al Kurunyen deñemya gasuñmiña irde gasuñmiñ bana hañ maryia goyen nanyañ yirjiñ.

⁷ Yenbe Al Kurunyen alya bereya goya arde fole yirtek sañij untij. Irde alya bereya miñ kurayen kurayen, sikkeñ umña kurayen kurayen, meremiñ kurayen kurayen, irde nañja karkuwanj karkuwanj kuruj goyen doyan yird yird tareñ untij.

⁸ Irkeb alya bereya megen hañ kuruj gore dapnja duwi kafuram goyen dolon irnayinj. Go mar gote deñembe tumñaj Al Kurunya hugiñej

hitek marte deñem nañkiňya megeňya ma forok yekeya katinj asan goyen bana ma haň. Asan gobe al beleň mayke kamyinj al Sipsip dirňenj gote asanj.

⁹ Niňgeb al kirmiň yanbe merene gayen nurde bebak tinayinj.

¹⁰ Al kura fere teň koyare yerke hinayinj yenj Al Kurunj beleň dufaymiň kirtiň marbe koyare hinayinj. Munaň al kura fulenjare niň bidilare gasa yirke kamnayinj yenj Al Kurunj beleň dufaymiň kirtiň marbe gwaha mat po kamnayinj. Niňgeb Al Kuruňyen alya bereyabe kanduk forok yenayinj kurunj goyen goke mukku ma teň tarenj po heň heň ge piňenj ma heň hinayinj. Irde Al Kurunj niň hekkenj nurtiň goyen sanij po tanarde hinayinj.

Dapňa duwi kafuram hoyan kura forok yirinj

¹¹ Be, alya bereya megen haň gore dapňa duwi kafuram goyen dolonj irde haň goyen kinmirinj go kamereb dapňa duwi kafuram hoyan kura wor megeň bana mat forok yeke kinmirinj. Yeňbe sipsip dirňenj yara hirkam irawa miňyanj hinhin. Mereminbe deregonyen mere yara tiyyiňj.

¹² Yeňbe yinjenj ge teň dapňa duwi kafuram meheňde watiň gore sanij tirinj goyen teňbe meteň tiyyiňj. Irdeb megeňya alya bereya megen haň goyen yinkeb dapňa duwi kafuram meheňde niň goyen dolonj iramiňj. Dapňa kafuram meheňde niň gobe bikkeň kamtek ge maytiň gega gereň hiriň go goyen.

¹³ Dapňa kafuram kame wayyiň gobe mata tiňenj turnjuň yanwor po forok yiryiňj. Kurabe al beleň diliňde kawan po keneň hikeya yenj beleň irke nañkiňde mat kak megen katyiňj.

14 Yeñbe dapŋa kadom meheñde wayyiñ gote diliñ mar mata tinej turŋuñ yan forok yirdeb go hende huwarde alya bereya megen hañ kuruñ gayen usi yiryiñ. Irde dapŋa duwi kadom kafuram fuleñare niñ bidilare dagim yan irtiñ gega go ma kamyiñ goyen turuñ ird ird niñbe dapŋa gote tonej irnañ yinyiñ.

15 Yeñbe dapŋa duwi kadom kafuram meheñde wayyiñ gote tonej irtiñ goyen biñfut minyañ ird ird sanjñ untıñ hinhin. Gwaha irkeb tonej irtiñ gore biñfut irde mere tiyyiñ. Gobe alya bereya det goyen dolon ird ird niñ igin ma nurde dolon ma iramiñ mar goyen tumñañ gasa yirke kamnayiñ yeñbe gogo meñemiñ fu iryiñ.

16 Irde dapŋa duwi kafuram kame wayyiñ gobe al tumñañ Satanyen alya bereya hitiñ gote hanıñ yasere wet ma kiminde wet soñ yird yird niñ wor pakku yiryiñ. Al deñem moñ, al deñem yan, horam yan mar, al siksukneñ, irde al kurate meteñ maryä yiñgenđe dufayde meteñ teñ hañ maryä tumñañ hanıñ yase ma kiminde soñ yird yird niñ pakku yiryiñ.

17 Gogab al kura hanıñde ma kiminde soñ yirtiñ goyen hubu kenem epte ma det damu tinayıñ, irde epte ma det yunke al hoyan beleñ damu tinayıñ. Al hanıñ yasere kurab kiminde soñ yird yird gobe dapŋa duwi kafuram gote deñem, kurabe deñem gote namba.

18 Niñgeb albe mata goyen keneñ igin bebak tittek dufay wukkeñ go miňyañ ala hinayıñ. Al kura keñkela bebak teñ teñ tareñ miňyañ al gobe tubul tike dapŋa duwi kafuram gote namba gote

miŋ̊ bebak tinayin̊. Namba gobe al uŋkureŋ kura gote namba. Nambamin̊be 666.

14

Sipsip al dirin̊ dirneŋya al 144,000ya

¹ Be, go kamereb Sipsip dirneŋ beleŋ Saion dondonđe huwarde hinhin goyen kinmirin̊. Yenbe alya bereya 144,000 gote kimiŋdebe Sipsip dirneŋ gote deňemya Naniŋde deňemya katiŋ mar goya dugure gor huwarde hinhan.

² Irkeb migiriŋ kurun̊ kura naŋkiŋde mat forok yeke nurmirin̊. Migiriŋ gobe fe hamulare solok yeŋ̊ migiriŋ kurun̊ teŋ̊ hiyen go gwahade goyen, irde daga kateŋ̊ hiyen go gwahade yara nurmirin̊. Gega migiriŋ gobe kirmiŋner igiŋ̊ wor po nurmirin̊. Tikiŋ̊ heŋ̊ heŋde niŋ̊ det kura hap ineq̊ hanjen̊ goyen kari yirde hike tikiŋ̊ forok yeŋ̊ hiyen gwahade yara nurmirin̊.

³ Hap goyen kari yiramiŋ̊ mar gore Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋya det biŋfut miŋyan̊ sipte goya Al Kurunyen alya bereyat doyaŋ̊ marte parguwakya gote diliŋ̊ mar huwarde tikiŋ̊ gergeŋ̊ kura hamiŋ̊. Tikiŋ̊ gobe Sipsip dirneŋya hinhan mar 144,000 yeŋ̊ beleŋ megen mat yumulgaŋ̊ titiŋ̊ gore po gab tikiŋ̊ go tuŋjaŋ̊ urde tikiŋ̊ hetek hinhan. Al hoyan̊be epte ma gwaha titek hinhan.

⁴ Mel gobe bere hoyan̊ya ma firtiŋ̊ gwahade goyen po, det toneŋ̊ al beleŋ̊ yirtiŋ̊ goyen dolon̊ ma yirde Al Kurun̊ diliŋde wukkeŋ̊ hitiŋ̊ mar go goyen. Go mar gobe Sipsip dirneŋ̊ goyen hugiŋen̊ gama irde haŋ̊. Yenbe megen haŋ̊ mar

go bana goj mat basinjə yirde det damu titiŋ yara Yesu darim wok irde kamyinj gore yumulgaŋ titiŋ. Irdeb metenj gergeŋde niŋ biŋge meheŋde yawartiŋ goyen Al Kurunj galak irde hanjen yara mel goyen Al Kurunyə Sipsip dirneŋya hitte galak yirtinj.

⁵ Mel gobe usi mere kura ma titiŋ, irde uliŋde mere miŋmoŋ hinhin.

Al Kurunyen miyon karwo beleŋ mere tagalamiŋ

⁶ Be, go kamereb Al Kurunyen miyon hoyan kura naŋa kota foy teŋ hike kinmirinj. Yeŋbe megen haŋ mar hitte Yesu niŋ yitiŋ mere gwahader hitiŋ goyen momoŋ yirtek miŋyaŋ hinhin. Yeŋ beleŋ naŋa karkuwaj karkuwaj, al miŋ kurayen kurayen, meremij kurayen kurayen, irde al sikkeŋ kurayen kurayen goyen momoŋ yirtek mere igiŋ miŋyaŋ hinhin.

⁷ Be, miyon gore kuware po, “Al Kurunj beleŋ alya bereya tumjaŋ merere yertek nalu binde hihi geb, kafura irde deŋem turnjuŋ yan irnayinj. Naŋkiŋ, megen, makanyaabe fe diliŋya forok yiryiŋ al goyen dolon irnayinj,” yiriŋ.

⁸ Be, gwaha yekeb Al Kurunyen miyon hoyan beleŋ kadom go gama irdeb, “Babilon taun kurunj wor po gobe gwamuŋ urtiŋ! Bulunj wor po hitiŋ! Babilon gore alya bereya naŋa karkuwaj karkuwaj bana haŋ mar goyen nene kukuwa wor po hetek wain yunyinj. Wain gobe leplep matamiŋ go goyen,” yiriŋ.

⁹ Be, gwaha yekeb Al Kurunyen miyon hoyan kura gore kadom irawa goyen gama irde kuware

po gaha yiriŋ: “Al kura dapŋa duwi kafuramya gote toneŋ irtiŋ goyen goyen dolon yirde kimiŋde ma haniŋde dapŋa duwi gore nere yeŋ basiŋa yirde deŋem soŋ yirtiŋ marbe

¹⁰ wain sanjŋ wor po nene garbam buluŋ po henj hanjen yara Al Kurunyen bearar kurunj po kennayinj. Go mar goyen hittebe Al Kurunyen beararmiŋ kurunj wor po fe wogortiŋ yara irde yunyen. Irkeb go mar gobe Al Kurunyen miyon yago wukkenj wor poya Sipsip dirneŋya diliŋ mar heŋ salfa hora humga kuŋ hi gore yiske uliŋ misiŋ kurunj wor po kateŋ hinayinj.

¹¹ Go mar go kumga yirde hiyen kak gote kakimbe gwahader waŋ hurkuŋ hiyen. Niŋgeb al kura dapŋa duwi kafuramya gote toneŋ irtiŋ goyen goyen dolon yirde haŋ mar, irde haniŋde ma kimiŋde dapŋa gote deŋem soŋ yirtiŋ marbe usanjen moŋ wawuŋya naŋkahalya hugineŋ uliŋ misiŋ kateŋ hinayinj,” yiriŋ.

¹² Niŋgeb Al Kurunyen alya bereya sabamiŋ gama irde Yesu niŋ hekkeŋ nurd nurd mata ma tubul titiŋ maryabe kanduk budam yeneŋ goke mukku ma teŋ tareŋ po heŋ heŋ ge piŋeŋ ma heŋ hinayinj.

¹³ Be, Al Kurunyen miyon karwo gore mere tiyamiŋ go kamereb al melak kura naŋkiŋde mat gaha yiriŋ: “‘Gayenter mat al kura Doyaŋ Al Kurunj niŋ teŋ kamnayinj marbe Al Kurunj beleŋ guram yirde sanjŋ yiryen,’ gwahade kaya,” yiriŋ.

Irkeb Holi Spirit beleŋbe, “Fudinde, mel gore Al Kurunj niŋ meteŋ tahanj gote igineŋbe kawan forok yenayinj geb, mel gobe meteŋ tareŋ po teŋ

hitinj goyen yubul teñ usaq heñ hinayinj,” yirinj.

Megen binje ep hitinj yad yad nalu forok yirinj

14 Be, go kamereb delne mar kigariñkiñ faykek wor po forok yeke kinmirinj. Kigariñkiñ go hende al kura Al Urminj yara goyen keperde hinhin. Tonañdebe doyañ al kurunyen tonañhor gol beleñ po irtinj goyen hor irtinj, irde wit sak yeke walde walde bidila goyen haninjde hike kinmirinj.

15 Be, Al Kurunyen miyoñ hoyanj kura beleñ Al Kurunyen ya balem bana mat siñare katen kuware po kigariñkiñ faykek hende kipirtinj hinhin al goyen inyinj. “Wit sak yeñ yeñ nalu forok yeke bidila teñ walde yad buda yirde hanjen yara, megen niñ mar yad yad nalube gago forok yihi geb, alya bereya ge beleñ yawartekbe yawara,” inyinj.

16 Gwaha inkeb kigariñkiñ faykek hende keperde hinhin al gore bidilaminj temeyde walyinj. Alya bereya megen hañ goyen yawaryinj.

17 Be, go kamereb Al Kurunyen miyoñ hoyanj kura Al Kurunyen gasunjminde niñ ya balem bana mat siñare katyinj. Yeñ wor bidila yaltinj kura haninjde manañ katyinj.

18 Irkeb Al Kurunyen miyoñ hoyanj kura sopte Al Kurunyen ya balem bana kak doyañ irde hiyen gore Al Kurunj galak ird ird altare mat wanjbe bidila go tanarde hinhin miyoñ goyen kuware po inyinj. “Wain igineñbe fiñ hahañ geb, bidilage misinj yan go teñ megen niñ wain meteñde gor kurkuñ wain igineñ walde yawara,” inyinj.

19 Irkeb miyoñ gore bidilaminj goyen temeyde wain igineñ beñekde walde yade wain gilyanj heñ

hej gasunđe yiryinj. Wain gilyanj hej hej gasunj gobe Al Kurunyen bearar go goyen.

²⁰ Ningeb wain iginenj gilyanj hej hej gasunj taun siñare hiyen goyenter yukuŋ gilyanj hitinj yara Al Kurunj ma nurd uneŋ haŋ mar go gilyanj hen hej gasunđe gor yerde karka tikeb darimbe figilu yara kateŋ 300 kilomita gisaw wor po kutinj. Dari beleŋ figilu yara hitinj gote dukuŋmij turjanjenbe megen mat hurkuŋ hos gote pukiŋ al keperde hanjenye go gwahader hirinj.

15

Al Kurunyen miyoŋ 7 beleŋ mata kafuram 7 forok yiramiŋ

¹ Be, go kamereb mata turnuŋ yan wor po hoyanj kura naŋkiŋde forok yeke kinmirinj. Mata gobe gahade: Al Kurunyen miyoŋ 7 beleŋ mata 7 kafuram wor po tiyamiŋ. Mata kafuram gabe Al Kurunyen bearar funaŋ wor po goyen forok yetekbe gago.

² Be, go kamereb makaŋ ala galas beleŋ po irtinj goya kakya suluk yirtinj goyen kinmirinj. Irde al kura dapŋa duwi kafuramya gote toneŋ irtinj goyabe deñemde namba 666ya goyen fole yirtinj marbe makaŋ siñare huwarde hike yinmirinj. Mel gobe tikiŋde niŋ det hap ineŋ hanjen Al Kurunj beleŋ yuntinj goyen yanartiŋ hinhan.

³ Irdeb Al Kurunyen meteŋ al Mose beleŋ tikiŋ hitinj goyen haminj. Sipsip dirneŋ goke tikiŋ hitinj goyen manaŋ haminj. Tikiŋ bilmij gobe gahade: “Al Kurunj, gebe Doyaŋ Al Kurunj, tareŋge kurunj wor po.

Metengebe kuruŋ wor po, irde turŋuŋ yan
wor po!

Doyaŋ Al Kuruŋ, gebe gwahader hitiŋ.

Matagebe fudinde, irde huwak wor po.

⁴ Doyaŋ Al Kuruŋ, ganuŋ al beleŋ kafura ma
girnayin?

Ganuŋ al beleŋ deŋe turŋuŋ yan ma gir-
nayin?

Ge po ga wukkeŋ wor po.

Matage huwak goyen alya bereya naŋa
karkuwaŋ karkuwaŋ bana haŋ mar goyen
tumŋaŋ kennayin geb,
ge hitte po waŋ dolonŋ girnayin,” yamiŋ.

⁵ Be, go kamereb Al Kuruŋyen gasuŋde niŋ ya
balem bana goŋ gasuŋ himam goyen yamemiŋ
kawan po hol yeke kinmirinj.

⁶ Be, ya balem bana goŋ mat Al Kuruŋyen
miyon 7 gore mata 7 kafuram wor po goyen forok
yirniŋ yen siŋare katamiŋ. Miyoŋ gobe amil
sobam faykek wor po milmulkenŋ goyen hor yirtiŋ
hinhan. Irde gol beleŋ po kaŋ yara irtiŋ goyen
dumuŋde bili irtiŋ hinhan.

⁷ Be, det biŋfut miŋyaŋ sipte Doyaŋ Al Ku-
ruŋyen keperd keperd gasuŋ milgu irtiŋ hinhan
goyen uŋkureŋ kura beleŋ kuwe gol beleŋ po
yirtiŋ 7 goyen Al Kuruŋyen miyon 7 go yunyiŋ.
Kuwe 7 bana goŋbe gwahader hiyen al Al Kuruŋ
gote beararmiŋ fe makin yirtiŋ yara hinhan.

⁸ Irke Al Kuruŋyen ya balem bana goŋbe Al
Kuruŋyen deŋem turŋuŋ yan wor poya saŋiŋmiŋ
kuruŋ wor poya goyen kawan forok yird yird
kaki beleŋ makin hiriŋ. Irkeb al kura epte ma
ya bana goŋ hurkutek hiriŋ. Ya balem bana

goŋbe Al Kuruŋyen miyoŋ 7 gore mata kafuram 7 forok yirtek goyen hubu heŋ pasi yirke gab igiŋ hurkutek hiriŋ.

16

Al Kuruŋyen bearar gote kuwe 7

¹ Be, go kamereb al melak kura Al Kuruŋyen ya balem bana goŋ mat kuware po Al Kuruŋyen miyoŋ 7 goyen yinke nurmiriŋ. Meremiŋbe gahade: “Kunaŋ. Kuŋ Al Kuruŋyen bearar kuwe 7 bana hanj goyen megen wogornaŋ,” yinyiŋ.

² Be, gwaha yinkeb miyoŋ meheŋde niŋ gore kuŋ kuweminj goyen megen wogoryiŋ. Irkeb usu yeneŋmiŋ kafuramya misiŋmiŋ buluŋ wor poya goyen dapŋa duwi kafuram gote deŋe uliŋde soŋ yirtiŋ maryā dapŋa gote toneŋ dolon irde hanjen maryā gote uliŋde forok yamiŋ.

³ Be, Al Kuruŋyen miyoŋ 7 goyen irawaminj beleŋ kuweminj makanj alare wogoryiŋ. Wogorkeb makanjbe al kamtiŋde dari yara hiriŋ. Irkeb makanjde niŋ dapŋa tumŋaŋ kamamiŋ.

⁴ Be, Al Kuruŋyen miyoŋ 7 goyen karwominj beleŋ fe karkuwanyaŋya fe dilinyaŋya kuweminj wogorke dari po hiriŋ.

⁵ Yenj beleŋ gwaha tikeb Al Kuruŋyen miyoŋ kura fe doyaŋ yirde hiyen goreb gaha yeke nurmiriŋ: “Al Wukkek wor po, gebe hakot hinhan, gayenter wor ha. Ge beleŋ al merem yanj yird yird gobe huwak wor po.

⁶ Go yirha mar gobe gere alya bereya goya mere basaŋ margeya goyen gasa yirke darim wok yenj kamaminj. Goke teŋ ge beleŋ go mar

goyen wolmiñeñ yirde dari nenañ yeñ yunha gobe gwaha yirtek po yirha,” yiriñ.

⁷ Irkeb al melak kura Al Kuruñ galak ird ird altare mat forok yeke nurmiriñ. Meremiñbe gahade: “Fudinde, Al Kuruñ, gebe Doyañ Al Kuruñ, tareñgebe kuruñ wor po! Ge beleñ merem yañ yirde ha gobe fudinde mat yirde ha, irde huwak wor po teñ ha,” yiriñ.

⁸ Be, Al Kuruñyen miyon 7 goyen siptemiñ beleñ kuwemiñ naña diliñ hende wogoryiñ. Irkeb naña gobe tareñ po temeyde alya bereya kumga yirtek sanjiñ minyañ hiriñ.

⁹ Be, alya bereya gobe naña gote uka buluñ wor po gore kumga yiryiñ. Irkeb go mar gore mata kafuram gwahade goyen doyan yirde hi al Al Kuruñ goyen karan uramiñ. Irde mata buluñmiñ yubul ma teñ Al Kuruñ niñ biñ mulgañ ma haminj. Irde Al Kuruñ deñem turnuñ yañ ma iramiñ.

¹⁰ Be, Al Kuruñyen miyon 7 goyen siptesonjoñmiñ beleñ kuwemiñ dapña duwi kafuram gote keperd keperd gasuñ hende wogoryiñ. Gwaha irkeb dapña duwi kafuram gore alya bereyamiñ doyan yirde hiyen naña kuruñ gobe kidoma beleñ aw uryiñ. Irkeb mel gobe kandukñeñ wor po nurdeb melak yisamiñ.

¹¹ Irdeb uliñ misiñ kateñ hanj goya usumiñya goke teñ Al Kuruñ sanjiñmiñ kuruñ wor po goyen karan uramiñ. Irde mata buluñmiñ yubul teñ yeñ ge biñ mulgañ hetek ma yiryiñ.

¹² Be, Al Kuruñyen miyon 7 goyen 6minj beleñ fe kuruñ Yufretis ineq hanjen go hende kuwemiñ wogoryiñ. Gwaha irkeb Yufretis fe kuruñ gobe

pet yiriŋ. Gobe naŋa waŋ waŋ beleŋ mat doyaŋ mar karkuwaŋ waŋ waŋ niŋ beleŋ kerd yune yeŋbe gogo fe goyen pet yiriŋ.

¹³ Be, gor matbe det toneŋ buluŋ karwo kura huri yara goyen yinmiriŋ. Det toneŋ kurabe deregon mohoŋ bana mat katyiŋ, irde kurabe dapŋa duwi kafuram gote mohoŋ bana mat katyiŋ, irde funaŋbe Al Kuruŋyen mere basaŋ al falkuk gote mohoŋ bana mat katyiŋ.

¹⁴ Det toneŋ gobe uŋgura, mata tiŋeŋ turŋuŋ yaŋ wor po goyen forok yirde hanjen gote toneŋ. Toneŋ goreb Al Kuruŋ watek nalu kuruŋ goyenter asogo irde fulenja irniŋ yeŋbe megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ goyen yawaŋ gabu yird yird niŋ kwamiŋ.

¹⁵ Be, goya goyenbe al melak kura forok yeke nurmiriŋ. Meremiŋbe gahade: “Ga nurnan! Nebe al kura kawe al goyare wayen tiya yen ma nurde hikeya wayyen go gwahade goyen tiyen. Niŋgeb al kura kawe al goyare wayyen yen ma nurdeya ma ferde uliŋhormiŋ kerde pet titiŋde hiyen go gwaha goyen, ne waŋ waŋ niŋ doyaŋ heŋ keŋkelə hinayiŋ marbe Al Kuruŋ beleŋ guram yirde taren yiryen. Gogab kawe al beleŋ waŋ bemel irke kupsoŋ al diliŋde kuŋ memya ma hiyyen go gwahade goyen po, ne niŋ keŋkelə doyaŋ heŋ hinayiŋ mar wor memya ma henayiŋ,” yiriŋ.

¹⁶ Be, go kamereb det toneŋ buluŋ beleŋ megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ gasuŋ kura Hiburu mere mat Amagedon ineŋ hanjyende gor gabu yiramiŋ.

17 Be, Al Kurunyen miyoŋ 7 goyen funaŋmij beleŋ naŋa kota kuwemiŋ wogoryiŋ. Irkeb Al Kurunyen ya balem bana Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasunđe gor mat al melak kuruŋ kura forok yeŋbe, “Gog po hubu hihi!” yiriŋ.

18 Irkeb dagamel teŋ daga kateŋ hururun teŋ niniŋa kuruŋ wor po forok yiriŋ. Al megen forok yamiŋde mat wan̄ wan̄ gayenter niniŋa gwahade kura ma forok yeŋ hitiŋ. Niniŋa gobe buluŋ wor po, niniŋa teŋ hitiŋ kuruŋ gote folek wor po.

19 Be, niniŋa go forok yekeb taun kuruŋ Babilon gobe gilgalan̄ irde karwo hamiŋ. Irde taun karkuwāŋ hoyan̄ megen haŋ kuruŋ goyen wor gwamuŋ yurtiŋ hinhan. Al Kurunye Babilon* taun kuruŋde niŋ mar gote mata buluŋ goke biŋ sir ma yiriŋ geb, mata buluŋmij goke bearar teŋ gwamuŋ yuryiŋ. Gobe beararmiŋ wain yuntiŋeŋ yiryiŋ.

20 Irkeb motmot tumŋaŋ hubu hamiŋ, irde dugu wor hubu hamiŋ.

21 Irde naŋkiŋde mat kigariŋ bilmiŋ hora yara hitiŋ gore al hitte kuruŋ po katyiŋ. Kigariŋ bilmiŋ uŋkureŋ horam hitiŋ gote kandukmiŋbe 50 kilogram kanduk wor po. Be, kigariŋ hora yara hitiŋ katyiŋ goke al beleŋ Al Kurun karan uramiŋ. Mata forok yiriŋ gobe kanduk kuruŋ wor po geb, gogo karan uramiŋ.

17

Belen niŋ bereya Dapŋa duwi kafuramya

* **16:19:** Babilonbe Rom niŋ yitiŋ.

¹ Be, Al Kurunyen miyon 7 kuwe 7 yanartinj mar goyen uŋkureŋ kura beleŋ ne hitte wanjbe gaha ninyiŋ: “Wake kure. Kunj belen niŋ bere kura fe karkuwaj budam hende keperde hi goyen dahan mat Al Kurunj beleŋ gwamuŋ uryeŋ goyen gikala gire. Bere gobe taun kurunj kura fe karkuwaj kahalte irtinj go goyen.

² Megen niŋ doyaŋ mar karkuwaj beleŋ bere goya duwan teŋ teŋ mata teŋ haŋ. Irde megen haŋ marbe wain nene kukuwa heŋ hanjen yara bere gote mata buluŋ goyen uliŋ bana hilyanj kunj pasi hekeb yende mata po gama irde buluŋ wor po hitinj haŋ,” ninyiŋ.

³ Be, Holi Spirit beleŋ ketal nurkeb miyon gore sawsawa po kuruŋ naŋa bana goŋ nukuriŋ. Gorbe bere kura dapŋa duwi kafuram kura goyen hende kipirtinjde hike kinmiriŋ. Dapŋa gote uliŋbe bukkeŋhel. Irde uliŋdebe Al Kurunj sukal ird ird mere po makinj hitinj. Dapŋa duwi gobe tonanj 7ya hirkam 10 minyaŋ hinjin.

⁴ Bere gote amil umŋa kurabe bukkeŋhel, irde kurabe bukkeŋ wor po moŋ digulakya suluk irtinj* yara goyen hor irtinj hinjin. Irde golya hora kusamuŋ damum hende wor poya gore po umŋa titinj. Irde pal hora selwenj yara damum hende wor po goyen manaj yade uliŋ umŋa irtinj hinjin. Bere gobe gisu gol beleŋ irtinj goyen hanjen yase beleŋ tanartinj hinjin. Gisu bana goŋbe mata memyakya leplep mata mormokya goyen makinj hitinj hinjin.

* **17:4:** Bukkenja digulakya suluk yirke umŋa hoyaj kura forok yeŋ hiyen. Umŋa goreb doyaŋ marte amil umŋa yirde hanjen.

5 Bere gote kimiñdebe deñem kura miñ banare hitiñ goyen katiñ hinhin. Deñembe gahade:

BABILON KURUN, BELEN NIN BERE KURUN
GATE MILIN, IRDE MEGEN NIN MARTE MATA
BULUN GOTE MINJ BIRIN

6 Bere gore Al Kurunyen alya bereya budam gasa yirke kamamiñ. Irkeb bere gore dari goyen wain nene kukuwa hitiñ yara tiyyiñ goyen kinmirinj. Mel gobe Yesu gama irkeb gogo gasa yirke kamamiñ.

Be, nebe bere go keneñbe kukuwamñej wor po nurmirinj.

7 Irkeb Al Kurunyen miyoñ nukuriñ goreb, “Danij kukuwamñej nurde ha? Bere gote miñ banare hinhin goyen momoñ gireñ. Irde dapñaj duwi kafuram tonaj 7, irde hirkam 10 minyaj, bere gore go hende keperde hi dapñaj duwi gote miñ wor momoñ gireñ.

8 Be, dapñaj duwi kafuram wor po kenha gobe bikkenj hinhin. Gega gayenterbe go ma hi. Goyenbe kame mete dukuj wor po kimyanj miñmoñ bana mat wanj forok yiyyenj. Forok yekeb mayke hugiñej kamyenj. Goyenbe dapñaj go megen forok yekeb megen niñ mar beleñ keneñbe diliñ fot yenayiñ. Dapñaj gobe kamyinj gega, sopte forok yekeb gogo keneñbe diliñ fot yenj amanj henayiñ. Amanj henayiñ mar gote deñembe Al Kurunj beleñ megeñya nañkiñya forok yiryinje mat wanj wanj gayenter Al Kurunjya hitek marte deñem katiñ asanđe gor ma hanj.

9 “Niñgeb mata forok yitiñ goyen bebak tiye yenjbe keñkela po dufay hawayiñ. Dapñaj duwi kafuram gote tonaj 7be higiliñ 7 niñ yitiñ. Higiliñ

7 go hendebe belen niŋ bere goyen keperde hiyen.

¹⁰ Higilinj 7 gobe doyaŋ mar karkuwaŋ 7 niŋ manaŋ yitiŋ. Doyaŋ mar karkuwaŋ 7 bana goyen siptesoŋoŋbe bikkeŋ forok yeŋbe hubu haminj. Irde doyaŋ al kuruj uŋkureŋbe gayenter hi. Irde doyaŋ al kuruj funaŋbe hako waŋ hi. Yeŋ wayyenjbe nalu dolfonde po alya bereyaminj doyaŋ yirdeb hubu hiyyenj.

¹¹ Dapŋa duwi kafuram bikkeŋ kamtiŋ geb, gayenterbe goyen ma hi gega, kame wayyen goreb doyaŋ mar karkuwaŋ 7 go kamereb al gergeŋ kura forok yeŋbe doyaŋ mar karkuwaŋ 7 goyen basaŋ heŋ doyaŋ al kuruj hiyyenj. Gega al go wor doyaŋ mar karkuwaŋ 7 goya tuŋənde. Irde kame buluŋ wor po heŋ hubu hiyyenj.

¹² “Be, dapŋa duwi kafuram gote hirkam 10 yenha gobe doyaŋ mar karkuwanj hoyanj 10 go goyen. Mel gobe alya bereyaminj doyaŋ yird yird tareŋ goyen ma yawartin haŋ. Gega doyaŋ mar karkuwanyen sanŋin teŋ dapŋa duwi kafuram goya heŋ alya bereya doyaŋ yirde hinayinj gega, heŋ ga moŋ sanŋiminiŋ hubu hiyyenj.

¹³ Doyaŋ mar karkuwanj 10 gobe dufay uŋkurenj po kerdeb alya bereyaminj doyaŋ yird yird tareŋmiŋ goyen gabu irde dapŋa duwi kafuram go po unnayinj.

¹⁴ Irde mel gore Sipsip dirŋeŋ goyen asogo irdeb fulenja irnayinj. Goyenpoga Sipsip dirŋeŋ gobe doyaŋ marte Kuruŋmiŋ, irde doyaŋ mar karkuwanj gote Kuruŋmiŋ geb, mel goyen fole yiryenj. Sipsip dirŋeŋ gote alya bereya yeŋ beleŋ

hoy yirde basiŋa yirkeb biŋde mat fudinde po gama irde hanj mar wor yenja gabu henje doyan mar karkuwaŋya dapŋa duwi kafuramya goya arde fole yirnayinj,” ninyinj.

15 Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ gore sopte gaha ninyinj: “Fe karkuwaŋ hende belen niŋ bere gore keperde hike yenha fe gobe al sikkeŋ umŋam kurayen kurayen, al miŋ hoyan hoyan, naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ, irde al merem kurayen kurayen teŋ hanj mar go goyen.

16 Be, dapŋa duwi kafuram goya hirkam 10ya yenha goreb belen niŋ bere goyen biŋ ar irnayinj. Irde bere go buluŋ buluŋ irde detmiŋ goraj irde uliŋ umŋa manaq yuguya tikeb kupson hiyyen. Irke bere gote gasoŋ talde neneb kak po kumga tinayinj.

17 Go tinayinj gobe gwaha po tinayinj yeŋ Al Kurunŋ beleŋ dufay kirtiŋ geb, gogo tinayinj. Niŋgeb doyan mar 10 gore tareŋmiŋ tumŋaŋ gabu irde dapŋa duwi kafuram goyen uneŋbe gama irnayinj gogo. Mel go gwaha teŋ kuŋ kuŋbe Al Kurunyen mere gote igineŋ kawan forok yetek nalu goyen forok yiyyenj.

18 Be, belen niŋ bere go kenha gobe taun kurunŋ wor po go goyen. Megen niŋ doyan mar karkuwaŋ hoyan gobe yende yufukde hanj,” ninyinj.

18

Babilon taun gobe buluŋ hiriŋ

¹ Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ hoyan kura Al Kuruŋyen gasunđe mat kateŋ hike kinmirinj. Yeŋbe deŋem yan wor po, uliŋde matbe sanŋiŋmiŋ hulsi yara forok yekeb megeŋ kuruŋ gayen wuk yeŋ tukuriŋ.

² Be, yeŋ belen mere kuruŋ po teŋbe, “Babilon taun kuruŋ wor po gobe gwamuŋ urtiŋ! Buluŋ wor po hitiŋ! Irkeb taun gobe uŋgurayen gasuŋ hitiŋ. Irde det toneŋ buluŋ wor bana gon haŋ. Irde nu Al Kuruŋ diliŋde tikiŋ miŋyaŋ gore bana gon hagam yirde haŋ.

³ Naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ tumŋaŋ gobe nene kukuwa wor po hetek wain bere gore yunyinj. Wain gobe leplep matamiŋ go goyen. Megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ wor bere goya feramiŋ. Irkeb samuŋ ya miŋyaŋ haŋ marbe bere gore det damum hende hoyan goyen yeŋ hitte damu teŋ hike hora kuruŋ wor po yade hinhan,” ninyinj.

⁴ Be, go kamereb naŋkiŋde mat al melak hoyan kura forok yeke nurmirinj. Meremiŋbe gahade: “Alya bereyane, bere belen niŋ go tubul teŋ kunaŋ.

Gogab yeŋ mata buluŋ teŋ hiyen gwahade ma teŋ hinayinj.

Irde matamiŋ gote muruŋgem buluŋ tiyyen goyen deňya ma tenayinj.

⁵ Gobe bere gote mata buluŋbe pipkatoka irke naŋkiŋ sisəŋ urtiŋ hinhin geb, gago dinen hime.

Al Kuruŋbe mata buluŋmiŋ goke biŋ sir ma yeŋ hiyen geb, gago dinen hime.

⁶ Niŋgeb bere gore daha kura dirtiŋ gobe gwahade po wol heŋ unnaŋ.

Yenj beleñ buluñ diryiñ goyen wolmiñejbe yenj
beleñ dahade duntiñ goyen tebañ go hende
kerde kuruñ po unnañ.

Yenj beleñ gisumiñde wain sañiñ dunyiñ goyen
wolmiñejbe wain tareñ wor po yenj beleñ
irde dunyiñ gote folek goyen gisumiñ bana
goñ po wok irde unnañ.

⁷ Bere go deñem turñuñ yañ heñ det damum
hende wor po goyen po yade amaj heñ
hinhin geb,
dahade amaj heñinhin gwahade po uliñ
misij katenj kanduk kuruñ wor po nurde
hiyen.

Biñdebe yiñgeñ turuñ irdeb,
'Nebe doyañ bere kuruñ, irde beretap mon.
Ne hittebe kandukñej nurtek mata kura ma
forok yiyyen,' yenj hi.

⁸ Niñgeb nalu kurare kurab bere gobe matamij
gote murunjem buluñ wor po tiyyeñ:
Garbam buluñ teñ, biñde kandukñej nurde,
biñge kamde hiyen.
Irde kak beleñ nen unyeñ.

Al Kuruñbe Doyañ Al Kuruñ tareñmiñ kuruñ wor
po gore bere goyen merem yañ iryen geb,
gogo gwahade forok yiyyen," yiriñ.

⁹ Be, al melak kura nañkinđe mat forok yiriñ
gore sopte gaha yeke nurmiriñ: "Megen niñ
doyañ mar karkuwañ bere goya ferde bere gote
samuñ damum hende hoyañ teñ teñ mata gama
iramiñ marbe bere go humga kuyen gote kakim
kennayiñ. Irde yenj ge eseñ obam teñ hinayıñ.

¹⁰ Mel gobe bere go ulin misin kurun kateñ hike keneñ kafura wor po heñ gisaw po heñ esinayin. Irdeb, ‘Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo, taun kurun wor po Babilon! Bemel po uguñ naluge forok yih!’ yenayin.

¹¹ “Irdeb samuñ ya minyan marbe, ‘Detninin kurun damu teñ hiyen berebe gogo hubu hihi geb, al gore kura detninin damu titek moñ,’ yen nurdeb bere goke eseñ obam teñ hinayin.

¹² Al kura gore wañ mel gote gol, silwa, hora kusamuñ wor po, pal hora selwen yara damum hende, irde amil faykek igin wor po, amil umñam bukkeñya digulakya suluk yirtin, irde silika amilyabe amil bukhel yitin goyen damu titek berebe hubu hihi geb, goke esinayin. He kurayen kurayen hamin kusamuñ wor po gore det yirtin, irde kurabe dapñä kura elefant gote bilñam beleñ po det kurayen kurayen yirtin, irde he damum hende wor po gore po det yirtin, irde barasya ainyabe hora milmulñeyya gore po det yirtin goyen damu titek bere gobe gogo hubu hihi yen goke esinayin.

¹³ Irde miyow, biñge hapek yirtek det, irde det kumga tike hamin igin forok yen hanjen goyen, irde he fimin hamin igin wor po kurayen kurayenyabe, wain, olip fimin, palawaya witya igin muñ wor po, bulmakaw, sipsip, hos, irde nima hos beleñ yuluñ teñ hanjen goyabe, meten mar dulñeyya goyen damu titek bere gobe gogo hubu hihi yen goke esinayin. Go mar gobe alya bereya kura meten mar yirde bere go unke damu teñ hiyen.

¹⁴ “Go mar goreb bere go kamke keneñbe, ‘Det

iginj yawareñ yen nurde hayen kuruñ gobe gigenj kamkeb hubu hihi. Samuñgeya detge iginj wor poya goyen tumjañ yubul taha geb, epte ma sopte yenayinj! innayinj.

¹⁵ Samuñ ya minjan mar bere gore detminj damu tike horam yan hen hanjen mar gobe bere goyen ulin misinj kuruñ po katen hike keneñbe kafura wor po hen tubul teñ gisaw po hinayinj. Irde bere goke esen obam tenbe,

¹⁶ ‘Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo, Taun kuruñ. Taun gobe bere gogo, yenbe amil iginj bukkenja digulakya suluk yirtinj goya bukkenhel yitiñ goya hor yirde hiyen. Irde golya hora kusamuñ wor poya pal hora selwenj yara damum hende wor po goya goyen yade ulin umja teñ hiyen.

¹⁷ Goyenbe samuñmiñ kuruñ gobe bemel po hubu hihi! yenayinj.

“Niñgeb hakwa doyan yird yird marte karkuwanjmiñ, irde alya bereya hakwa hende kuñ han mar, hakwa hende meten teñ han maryabe makañ alare hen dapnja yade hora teñ han marya tumjañ bere go tubul teñ gisaw po hinayinj.

¹⁸ Mel gore bere go humga kuñ hiyen gote kakim keneñbe kuware po, ‘Bikkenbe taun kuruñ wor po gahade gayen kura ma hinhin!’ yenayinj.

¹⁹ Irdeb bere goyen kamde hinhin goke binj misinj nurdeb yingenje tonanje mulowo wogordeb esen obam tenbe, ‘Kafuram wor po! Kafuram wor po! Awo, Taun kuruñ. Taun bana gonj al kura hakwa minjan mar gobe taun gote

samuŋya detmiŋ hakwamiŋ hende yawaŋbe hora kuruŋ yade hanjen. Goyenbe bemel po taun gobe detmiŋ goya tumjaŋ mugol nihil' yenayinj.

20 Gega Al Kurunyen gasuŋde haŋ marbe bere go kamde hi goke aman henayinj. Deŋ Al Kurunyen alya bereya aposelya porofetyabe bere gore buluŋ buluŋ dirtiŋ goyen goke merem yaŋ irtiŋ goke aman henayinj!" yirinj.

21 Be, go kamereb Al Kurunyen miyoŋ kura saŋiŋmiŋ kuruŋ wor po goreb hora kuruŋ kura goyen teŋbe makaŋ alare timiyyinj. Hora gote kuruŋmiŋbe wit bilmiŋ karka teŋ palawa irde hanjen hora kuruŋ wor po hos beleŋ tuluŋ teŋ hanjen go gwahade goyen. Be, Al Kurunyen miyoŋ gore hora go temeydeb, "Hora kuruŋ go makaŋ ala bana kurka gwahade goyen po, ge Babilon taun kuruŋ goyen gad gemeyke makaŋ ala bana kurkuŋ sopte ma po forok yawayinj.

22 Tikiŋde niŋ det hap ineŋ hanjen gote tikiŋ, buleluŋyen tikiŋ, bigulyen tikiŋyabe al beleŋ tikiŋ heŋ hanjen tumjaŋ goyen go ma sopte nurayinj. Irde samuŋ yare meteŋ teŋ haŋ mar manaj sopte ma yenayinj. Wit bilmiŋ karka teŋ palawa ird ird gote hora migiriŋ manaj sopte ma po nurayinj.

23 Hulsi melak kura ge bana sopte melak ma henayinj. Tikiŋ merere niŋ tikiŋ sopte ma po nurayinj. Ge Babilon taun bana goŋ samuŋ ya miŋyan marbe hora teŋ teŋ saŋiŋmiŋ kuruŋ wor po. Gega ge beleŋ merebal matare mata buluŋ forok irde alya bereya megen hike kwa kuruŋ goyen usi yirariŋ.

24 Taun gobe Al Kuruŋyen alya bereya, irde porofet, irde alya bereya megen hinhan goyen gasa yirke kamamiŋ kuruŋ gote muruŋgem tihibe gago humga kwa,” yiriŋ.

19

1 Be, go kamereb Al Kuruŋyen gasuŋde al buda kuruŋ kura beleŋ kuware gaha yeke nurmirinj: “Haleluya, Al Kuruŋ turuŋ irniŋ! Al Kuruŋbe Dumulgaŋ teŋ teŋ Al, deŋembe turuŋyan wor po, tareŋmiŋ manaq kuruŋ wor po.

2 Yeŋ beleŋ alyen mata yeneŋ igit ma buluŋ yineŋ yineŋ gobe huwak irde fudinde mat teŋ hiyen. Al Kuruŋbe belen niŋ bere gore leplep matamijaŋde alya bereya megen haŋ kuruŋ gayen buluŋ yiryiŋ goke merem yanqira. Irde bere gore Al Kuruŋyen meteŋ mar gasa yirke kamamiŋ gote wolmiŋen ira,” yamiŋ.

3 Be, gwaha yeŋbe sopte po, “Haleluya! Bere go humga kuŋ hi gote kakimbe gwahader hurkuŋ hiyen,” yamiŋ.

4 Be, gwaha yekeb Al Kuruŋyen alya bereyat doyaŋ marte parguwak 24 goya det biŋfut miŋyaŋ sipteya gore wulgurut yeŋ Doyaŋ Al Kuruŋyen gasuŋde keperde hi al Al Kuruŋ goyen dolon iramiŋ. Irdeb kuware po, “Fudinde wor po! Al Kuruŋ turuŋ irniŋ ko!” yamiŋ.

5 Irkeb go kamereb al melak kura Doyaŋ Al Kuruŋyen keperd keperd gasuŋde mat forok yeŋbe gaha yiriŋ: “Deŋ Al Kuruŋyen meteŋ mar, Al Kuruŋninj turuŋ irnaŋ. Deŋ al deŋem yanqia deŋem moŋya Al Kuruŋ kafura irde haŋ marbe turuŋ irnaŋ!” yiriŋ.

6 Irde go kamereb al buda kuruŋ beleŋ kuware mere tike nurmirinj. Meremiŋbe kuruŋ wor po, fe kuruŋ hamulare solok yeŋ kateŋ migirinj teŋ hi yara, irde daga kateŋ hi yara nurmirinj. Meremiŋbe gahade: “Haleluya! Al Kuruŋ turuŋ irniŋ ko. Al Kurunbe Doyaŋ Al Kuruŋ tareŋmij kuruŋ wor po. Yeŋ po ga det kuruŋ gayen doyaŋ yirde hi.

7 Sipsip dirŋen bere teŋ teŋ nalu forok yeke bere* gobe goke gitik titiŋ hi. Niŋgeb goke igiŋ po nurde amaŋ heŋbe deňem turŋuŋ yaŋ irtek!

8 Amil igiŋ wor po wukkek irde milmulken goyen hor ird ird niŋ bere goyen untiŋ. (Amil igiŋ gobe Al Kuruŋyen alya bereyat mata huwak niŋ yitiŋ.)

9 Be, go kamereb Al Kuruŋyen miyoŋ beleŋ ninyiŋ. “Mere kura gahade kaya: ‘Sipsip dirŋen goyen bere teŋ teŋ gote dula matare wanayinj marbe amaŋ henayinj,’ kayayinj,” ninyiŋ. Irde sopte, “Mere gabe Al Kuruŋyen mere fudinde wor po,” ninyiŋ.

10 Gwaha ninkeb kahaŋ minđe kateŋ dolon ireŋ timiriŋ. Irkeb, “Gwaha ma nirayinj! Ne wor ge yara po Al Kuruŋyen meteŋ al geb. Kadge yago Yesuyen mere gama irde haŋ mar gwahade yara po geb. Yesuyen merebe porofet beleŋ Holi Spirityen saŋiŋde yitiŋ geb, Al Kuruŋ po ga dolon irayinj!” ninyiŋ.

Hos faykek hende kipirtiŋ al

* **19:7:** Bere gobe Yesuyen alya bereya sios niŋ yitiŋ.

11 Be, go kamereb Al Kurunyen gasuñde niñ yame hol yekeb hos faykek kura hike kinmirinj. Hos go hende kipirtij hinhin al gote deñembe “Biñde mat fudinde meteñ teñ teñ al, irde Mere Fudinde teñ teñ al”. Yeñ beleñ alyen mata iginj ma buluñ yineñ fulenja teñ hiyen gobe mata huwak mat gwaha teñ hiyen.

12 Al gote diliñbe kak melak yara, tonañdbebe doyañ al kurunyen tonañhor budam hañ. Irde deñe kura uliñde katij hi gega, deñe goyen al hoyanþbe go ma nurde hañ, yinþgeñ po ga nurde hi.

13 Yeñbe amil ulyañ dari bana kirtij goyen hor irtij hi. Al gote deñembe “Al Kurunyen Mere.”

14 Al Kurunyen gasuñde niñ fulenja mar beleñ al go gama irde hinhan. Mel gobe amil iginj wor po faykek irde wukkenj goyen hor yirde hos faykek hende keperde kame gama irde hinhan.

15 Meheñ heñ hinhin al gote mohonj bana matbe fulenjare niñ bidila misiñ yañ kura wañ hinhin. Bidila gobe naña karkuwaj karkuwaj bana hañ mar gasa yird yird niñ mohonje hinhin. Yeñ beleñ naña karkuwaj karkuwaj goyen doyañ al kurunyen kutum ain beleñ po irtij goyen tanarde doyañ yirde hikeb kafura henayıñ. Irde mel goke Al Kurun sañiñmiñ kurunj wor po hi gore bearar teñ hiyen goyen yikala yire yen wain karka teñ fimiñ gilyañ hitiñ yara yiryenj.

16 Amil hor irtij go hendeya bulhekdeyabe deñe kura gahade katij hinhin:

MEGEN NIÑ DOYAN MAR KARKUWANDE
KURUNMINJ, IRDE DOYAN MARTE KURUNMIN

17 Be, gor mat Al Kurunyen miyoñ kura naña

diliŋ hende huwarde hike kinmiriŋ. Yeŋ beleŋ kuware po nu kurayen kurayen naŋa kota foy teŋ kuŋ hinhan kuruŋ goyen yinyiŋ. “Wanaŋ. Waŋ Al Kuruŋyen dula mata kuruŋde gar gabu irnaŋ.

¹⁸ Gogab megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋ, fulenja marte karkuwaŋmiŋ, al tareŋ miŋyaŋ mar, hosya go hende keperde kuŋ haŋ marya gote hakwam gote gasoŋ talde nenayiŋ. Al tumŋaŋ, al du-fayminde kuŋ haŋ marya meteŋ mar dulŋenya, irde al deŋem yanja deŋem moŋyat hakwam gote gasoŋ nenayiŋ,” yinyiŋ.

¹⁹ Be, gor matbe dapŋa duwi kafuram goya megen niŋ doyaŋ mar karkuwaŋabe fulenja marmiŋya beleŋ hos faykek hende kipirtiŋ hin-hin al goya fulenja marmiŋya arniŋ yeŋ gabu irde hike yinmiriŋ.

²⁰ Goyenpoga dapŋa duwi kafuram gobe teŋ fere tiyamin. Porofet falkuk dapŋa duwi kafuram goke teŋbe mata tiŋeŋ turŋuŋ yan forok yirde hin-hin al goyen wor yenja tumŋaŋ fere titiŋ po hinaryum. Usi porofet gobe mata tiŋeŋ goyen forok yirde alya bereya dapŋa duwi kafuram gote deŋem uliŋde teŋ dapŋa gote toneŋ irtiŋ det goyen dolon irde hinhan mar usi yirde hin-hin. Niŋgeb dapŋa duwi kafuram goya porofet falkukya gobe diliŋ gergeŋ hikeya salfa hora humga kuŋ buk yeŋ fe ala yara hitiŋ bana goŋ yemeyamiŋ.

²¹ Fulenja marminbe fulenjare niŋ bidila hos faykek hende hi al gote mohon bana mat waŋ hin-hin gore po gasa yirke kamamiŋ. Irkeb nu tumŋaŋ waŋ gasoŋ talde nene biŋ makiŋ hamin.

20

Dama 1,000

¹ Be, gor matbe Al Kurunyen miyon kura gasuñminde mat katen hike kinmirinj. Yenbe Mete Dukunj wor po kimyañ miñmonj bana kurkuñ kurkuñ yame goyen hol ird ird ki miñyañ. Irde haninjdebe sen kuruj wor po kura tanartij manaj.

² Yeñ beleñ deregon goyen tirij. Deregon gobe kunere bikkeñ hinhin go goyen. Gote deñembe Uñgura, kurabe Satan inej hanjen. Be, Al Kurunyen miyon gore Satan goyen dama 1,000 gwahade fere titinjde hiyen yeñ teñ fere tiyyiñ.

³ Irdeb Satan goyen Mete Dukunj wor po bana temeydeb mete gote yame tañ kiñ urdeb al kura beleñ epte ma hol irnayıñ yeñ Al Kurunyen deñere sonj iryiñ. Gogab dama 1,000 bana goj Satan beleñ epte ma alya bereya megen hañ kuruj goyen usi yiryeñ. Dama 1,000 go hubu hekeb Satan go siñare katyen. Goyenbe ulyanđe ma hiyenj.

⁴ Be, gor matbe alya bereyat mata go yeneñ iginj ma buluñ yineñ yineñ tareñ miñyañ marte keperd keperd gasuñ yinmirinj. Irde Yesu Kristu niñ tagalde Al Kurunyen mere sanij po tanarde hike goke al beleñ iginj ma nurde binij walke kamamiñ marya gote toneñ yinmirinj. Mel gobe dapña duwi kafuram goyen ma dolonj iraminj. Irde dapña duwi kafuram gote deñem kimiñde wet ma haninjde wet goyen ma katiñ hinhan. Mel gobe kamtiñde mat huwardeb dama 1,000 bana

gonj doyañ mar heñ Yesu Kristuya megeñ gayen doyañ irde hinhan.

5 Niñgeb Al Kurunyen mere tanarde heñ kamamiñ mar go muñ po huwarnayin. Munan al kamtiñ goyen hoyanbe dama 1,000 goyen hubu heke gab huwarnayin. Mata gobe al kamtiñ mar meheñde huwarnayin go goyen.

6 Al kamtiñde mat meheñde huwarnayin mar gobe Al Kuruj beleñ guram yirde sanjinj yirde wukkek wor po yiryeñ. Mel gobe epte ma kak alare kunayin. Kak alare kuñ kuñ gobe sopte kamde kamde mata go gwahade goyen. Gwaha titñeñbe Al Kurunyä Yesu Kristuya dolon yird yird mata doyañ mar henayin. Irde dama 1,000 bana gonj yeñja megeñ gayen doyañ yirde hinayin.

Satanbe buluñ hiyyen

7 Be, dama 1,000 hubu hekeb Satan gobe koya bana mat teñ siña irke katyeñ.

8 Irde megeñ muruñ kurhan kurhan kuñ alya bereya budam wor po usi yiryeñ. Go mar gobe Gokya Magokya yineñ hanjen. Satan beleñ go mar goyen fulenja teñ teñ niñ gabu yiryeñ. Mel go gabu yirkeb makañde niñ sawsawa yara budam wor po, epte ma kapyan hetek henayin.

9 Be, go mar gobe bantoto kuruñ wor po goyen sam irde kuñbe Al Kurunyen alya bereya beleñ keperde hañ gasuñ goyen buluñ yirniñ yeñ milgu yirnayin. Al Kurunyen alya bereya keperde hañ gasuñ gobe taun Al Kuruj beleñ goke amanenj nurd uneñ hiyen go goyen. Be, alya bereya Gokya Magokya yineñ hanjen mar gore taun go

milgu irnayıñ gega, kak beleñ nañkiñde mat kateñ gwamuñ yuryeñ.

¹⁰ Irkeb mel go usi yiryeñ al Uñgura gobe sopte teñ salfa hora kak hitiñ ala bana temeyke hiyeñ. Kak ala bana gojbe dapña duwi kafuram goya porofet falkukya yimiyytiñ haryen. Ningeb Satanya dapña duwi kafuramya porofet falkukya gobe nañkahalya wawuňya hugiyeñ uliñ misiñ kuruñ po kateñ hinayıñ.

Al kamtiñ goyen Al Kuruñ beleñ merere yiryeñ

¹¹ Be, gor matbe Doyañ Al Kuruñ beleñ keperd keperd gasuñminj kuruñ faykek wor po hende kipirtiñ hike kinmiriñ. Megeňya nañkiñyabe yeñ hitte mat busahararyum gega, gor kura kutek moñ geb, hubu po haryum.

¹² Irde kamamiñ mar kuruñ goyen al deñem yanja deñem miñmoňa Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñ diliñ mar huwarde hike yinmiriñ. Gorbe asañ hol yirtiñ hinhan. Irke asañ hoyan kura hol yirinj. Asañ gobe Al Kuruñya hugiyeñ hitek mar gote deñem katinj asañ. Al kamtiñbe megen heňya mata teñ hinhan kuruñ goyen asañ buda goyen bana goj katinj geb, gor mat mata dahade teñ hinhan gote murunđem tamiñ.

¹³ Makaj alare kamamiñ marya mete titiñ marya goyen tumňaŋ merere huward huward niň Al Kuruñ hitte wayamiñ. Waňbe megen heňya mata teñ hinhan gote murunđem yawaramiñ.

¹⁴ Irkeb Al Kuruñ beleñ kamde kamde mataya al kamtiñ yerde hanjen gasuňya goyen kak alare

yimiyyiñ. Kak ala gobe al kamtiñde mat huwanayiñ mar kura sopte hugiñej kamde kamde gasuñde kunayiñ go goyenter yimiyyiñ.

¹⁵ Niñgeb al kurate deñem Al Kuruñya hugiñej hitek marte deñem asanđe katiñ bana goj ma hikeb yade kak ala goyenter yimiyyiñ.

21

Nañkiñ gergeñya megeñ gergeñya

¹ Be, gor mat nañkiñya megeñya bikkek gobe hubu hekeb nañkiñya megeñya gergeñ goyen yinmiriñ. Megeñ gobe makañ miñmoñ.

² Be, Taun Wukkeñ Yerusalem gergeñ wor po gobe Al Kuruñyen gasuñde mat kateñ hike kinmiriñ. Taun gobe bere foñeñ kura uñ beleñ wañ tupi teñ kuñ kuñ ge uliñ umña kusamuñ wor po teñ hanÿen go gwahade goyen po Doyañ Al Kuruñ wañ wañ niñ gitik titiñ hin hin.

³ Be, go kamereb Doyañ Al Kuruñyen keperd keperd gasuñde gor mat al melak kura forok yeke nurmiriñ. Meremiñbe gahade: “Gayenter Al Kuruñ heñ heñ gasuñbe alya bereya hanđe gor hi! Yeñbe mel goya hiyeñ. Irkeb mel gobe Al Kuruñyen alya bereya henayiñ. Irkeb Al Kuruñ yiñgeñbe mel goya heñbe yende Al Kuruñ hiyyen.

⁴ Yeñ beleñ alya bereyat diliñ fimiñ halde yunyen. Mata bikkekya det bikkekyabe hubu henayiñ geb, kamde kamde mata hubu hiyyen, irde al kamke esen̄ obam teñ teñ mata wor hubu hiyyen. Go ma esinayiñ, irde uliñ misiñ ma katnayiñ,” yiriñ.

5 Be, Doyaŋ Al Kurunyen keperd keperd gasuŋde kipirtiŋ hinhin al goreb, “Det kuruŋ gayen tumŋaŋ gergeŋ wor po yirde hime!” yiriŋ. Irdeb, “Mere gabe fudinde yeŋ nurtek mere geb, asanđe kaya,” ninyiŋ.

6 Irdeb gaha ninyiŋ: “Meteŋnebe pasi irhem. Nebe Alfaya Omegaya, det kuruŋ gayen miŋ urmiriŋ al, irde pasi ird ird al. Nebe meheŋde wor po hinhem, irde kame wor heŋ. Al kura fe niŋ yirkeb Al Kurunya hugiŋeŋ heŋ heŋ goyen fe diliŋde mat fe marde waŋ hi yara goyen yunen. Fe goyen yunenbe damu tinaŋ ma yineŋ, dulin yunen.

7 Al kura al buluŋ fole iryenŋbe det gergeŋ hitiŋ kuruŋ goyen tumŋaŋ yawaryen. Irke nebe yende Al Kuruŋ hemekeb yeŋbe diriŋne hiyyen.

8 Gega kanduk forok yeŋ yeŋ ge kafura heŋ hanj mar, Al Kuruŋ niŋ dufaymiŋ tareŋ ma irde hanj mar, dufay buluŋ heŋ hanj mar, al gasa yirke kamde kamde mar, leplep mata teŋ hanj mar, merebal kurayen kurayen yirde hanj mar, det toneŋ yirde dolon yirde hanj maryabe, usi maryā gote heŋ heŋ gasuŋbe salfa hora humga kunj fe ala yara hitiŋ bana goŋ po hinayiŋ. Gor kunayiŋ gobe kamtiŋde mat huwarnayiŋ gega, sopte hugiŋeŋ kamde kamde gasuŋde kunayiŋ go goyenbe gogo,” yiriŋ.

Yerusalem gergeŋ

9 Be, Al Kurunyen miyon 7 mata kafuram 7 kuwe bana hitiŋ 7 goyen kura tanarde hinhin miyon goreb, “Wake kure. Kuŋ Sipsip dirŋen gote berem gikala gireŋ,” ninyiŋ.

¹⁰ Irdeb Holi Spirit belej ketal nurke nadé dugu kuruŋ hende hoyan̄ wor pore gor nukuŋ Taun Wukkek wor po goyen nikala niryiŋ. Taun Wukkek wor po gobe Yerusalem gergej Al Kuruŋyen gasuŋde mat katej hin hin.

¹¹ Taun kuruŋ gobe Al Kuruŋyen sanj̄ turnjuŋ yan̄ wor po gore hulsi melak yara agat uryiŋ. Agat uryiŋ gobe hora kusamuŋ wor po belej teŋ hanjen̄ yara tiyyiŋ. Yaspaya kristal wukkeŋya yara agat wor po uryiŋ.

¹² Taun gobe koya kuruŋ miliŋ hende hoyan̄ wor po belej milgu irtiŋ. Koya gobe yamemiŋ 12 miŋyaŋ. Yamere gorbe Al Kuruŋyen miyoŋ 12 hin han. Yame 12 go hendebe Israel marte al miŋ 12 gote deňem katiŋ hin han.

¹³ Yame 12 goyen karwobe naŋa waŋ waŋ belej hin han. Irde karwo kurabe naŋa kurkur belej hin han. Irde yame karwo kurabe gegelhek kurhan hin han, munaŋ karwo kurabe kurhan hin han.

¹⁴ Koya kuruŋ gobe hora karkuwaŋ 12 go hende yirtiŋ. Hora karkuwaŋ 12 go hendebe Sipsip dirjeŋ gote mere basaŋ mar aposel 12 gote deňem katiŋ hin han.

¹⁵ Be, Al Kuruŋyen miyoŋ neya mere tiyaryum gore taunya koya, irde yamemiŋya gote kuruŋmiŋ tuŋaŋ tiye yenbe tuŋaŋ teŋ teŋde niŋ kutum gol belej irtiŋ goyen haniŋde tanarde hin han.

¹⁶ Taun kuruŋ gobe muruŋ sipte miŋyaŋ. Sobammiŋya pelyenŋmiŋyabe tuŋande wor po. Al Kuruŋyen miyoŋ belej kutum go teŋ taun kuruŋ goyen tuŋaŋ teŋ keneŋbe ułyajmiŋbe 2,200

kilomita, irde pelyenjmiňya huwa hurkutinya wor gwahade po.

17 Yeň beleň taun gote koya tolokmiň tuňaň tiyyiňbe 65 mita. Miyon gore tuňaň tiyyiň gobe megen niň det gote kurumjiň tuňaň teň teňde niň kutum teňbe tuňaň tiyyiň.*

18 Yerusalem taun gergen gote koyabe hora kusamuň kura yaspa inen hanjen gore po irtinj. Irde taun gobe gol beleň po irtinj. Gol gobe galas yara tikiň miňmonj, wukkenj wor po.

19 Irde koya gote miňbe hora kusamuň wor po kurayen kurayen gore yade umňa yirtinj. Koya gote miň 12 bana goň mehenđebe yaspa hora beleň irtinj. Kamere niň miň gobe sapaia hora beleň irtinj. Karwominjbe aget hora, sipteminjbe emeral hora,

20 siptesoňoňmiňbe sadonikis, 6miňbe hora bukkeň konilian, 7miňbe hora wulsakkeň krisolait, 8miňbe hora digulak yara beril, 9miňbe hora wulsakkeň yara topas, 10miňbe krisopires hora, 11miňbe haiasin hora, funaň 12miňbe ametis hora beleň po umňa yirtinj hinhan.

21 Koya gote yame 12 gobe pal hora karkuwanj wor po selwenj yara gore po yirtinj. Yame goyen unkürenj unkürenjbe pal hora unkürenj unkürenj beleň po yirtinj. Taun kuruň go bana goň niň beleňbe gol beleň po yirtinj. Gol gobe tikiň

* **21:17:** Al Kuruyen miyon beleň megen niň det gote kurumjiň tuňaň teň teňde niň kutum teň Al Kuruyen gasunde niň Yerusalem gote kurumjiň tuňaň tiyyiň gobe Yon beleň kenen bebak teň teň ge gwaha tiyyiň. Ningeb "kilomita, mita" gobe neň al beleň bebak teň teň ge po, Yerusalem kurumjiň fudindebe epte ma nurtek.

miñmoñ galas yara wukkeñ wor po.

²² Be, taun bana goñbe Al Kuruñyen ya balem kura ma kinmirinj. Ya balem gobe hoyaj moñ, Kuruñniñiñ Al Kuruñ tareñmiñ kuruñ wor po goya Sipsip dirñeñya yinjeñbe ya balem go goyen geb, gogo kura ma kinmirinj.

²³ Taun bana goñbe Al Kuruñyen tareñmiñ turñuñ yañ wor po gore hulsi melak heñ agat urde hiyen gwahade po teñ hikeb nañaya gagasiya niñ ma nurde hañ. Taun bana goñ niñ hulsibe Sipsip dirñeñ gogo.

²⁴ Taun gote hulsi goyen temeykeb naña karkuwanj karkuwanj bana hañ marbe taun gote hulsire kuñ hinayiñ, irde megen niñ doyañ mar karkuwanj beleñ samuñmiñ iginj wor po goyen taun bana goñ yade wanayiñ.

²⁵ Taun bana goñbe wawuñ miñmoñ geb, taun gote koya yamebe hugiñej hoñ hinayiñ.

²⁶ Alya bereya naña karkuwanj karkuwanj bana hañ gore samuñmiñ iginj wor poya horamiñya yad taun bana goñ hurkunayiñ.

²⁷ Goyenbe det kura Al Kuruñ diliñde wukkeñ moñbe taun bana goñ epte ma yad hurkunayiñ. Irde al kura mata memyak teñ hañ maryabe epte ma taun bana goñ hurkunayiñ. Gwahade yarabe Al Kuruñya hugiñej hinayiñ marte deñem katij asanđe deñem hañ mar go po hinayiñ. Asañ gobe Sipsip dirñeñ gote asañ.

22

Al Kuruñya hugiñej heñ heñ sañiñ miñyan fe

kuruŋ

¹ Be, gor matbe Al Kurunyen miyon gore Al Kurunya hugiŋen heŋ heŋ saŋiŋ miŋyan fe kuruŋ goyen nikala nirke kinmiriŋ. Fe gobe galas yara wukkek wor po, irde Al Kurunya Sipsip dirŋenyat keperd keperd gasuŋde mat kateŋ hin hin.

² Irdeb taun bana goŋ beleŋ kurunyin ka-halyaŋ gama irde kuŋ hin hin. Fe goyen siŋa kurhan kurhanbe he kura igeŋeŋ nene Al Kurunya hugiŋen heŋ heŋ he go hin han. He gote igeŋeŋbe dama uŋkureŋ bana wawuŋ 12 gwahade igeŋeŋ heŋ hiyen. Gagasiŋ gagasiŋ turte igeŋeŋ heŋ hiyen. Irde he gote yuwalŋeybe alya bereya naŋa karkuwaŋ karkuwaŋ bana haŋ mar gote garbam sope ird ird tareŋ miŋyan.

³ Taun bana goŋbe det kura Al Kurun beleŋ karang yurtiŋbe goŋ ma hinayiŋ. Irde Al Kurunya Sipsip dirŋenyat keperd keperd gasuŋbe taun bana goŋ hiyen. Irkeb meteŋ marmiŋ beleŋ meteŋ teŋ yuneŋ hinayiŋ.

⁴ Mel gobe Sipsip dirŋen gote kimiŋ kennayiŋ, irde deŋembe mel gote kimiŋde katiŋ hiyen.

⁵ Taun bana goŋbe wawuŋ miŋmoŋ hiyyen. Irde Al Kurunbe Doyaŋ Al Kurun geb, tareŋmīn turŋuŋ yaŋ gore hulsi yara heŋ agat urde hiyen. Irkeb hulsiya naŋaya niŋ ma nurde hinayiŋ. Mel gobe gwahader taun bana det kuruŋ goyen doyaŋ yirde hinayiŋ.

⁶ Be, Al Kurunyen miyon goreb, “Mere gabe fudinde, irde hekkeŋ nurtek hi. Doyaŋ Al Kurunbe mere basaŋ marmiŋ gote tonenje Al Kurun. Yeŋ beleŋ heŋ ga ma mata kura forok

yenayıŋ goyen meteŋ marmiŋ yikala yire yeŋbe miyoŋmiŋ teŋ kerke katyinj,” ninyinj.

Yesube wayyen

⁷ Be, Yesu belen gaha yirinj: “Ga nurnaŋ! Nebe heŋ ga ma wayen! Al kura Al Kurunj beleŋ kame mata dahade forok yiryeŋ goke asanđe gar katinj mere gayen gama irde haŋ marbe Al Kurunj beleŋ guram yirde saŋinj yiryeŋ!” yirinj.

⁸ Be, ne Yon gabe mata kame forok yenayıŋ kurunj goyen nikala nirde momoŋ nirtiŋ goyen nurmirinj, irde kinmirinj. Gwaha teŋbe Al Kurunyen miyoŋ mata go nikala niryinj al goyen dolonj ire yeŋ kahaŋ miŋde wulgurut yimiriŋ.

⁹ Gega miyoŋ goreb, “Gwaha ma nirayinj! Ne wor ge yara po Al Kurunyen meteŋ al geb. Nebe geya kadge yago porofetya mere asan̄ gayen bana katinj gayen gama irde haŋ maryā goyen yara po geb. Niŋgeb Al Kurunj po dolonj irayinj!” ninyinj.

¹⁰ Irdeb gaha ninyinj: “Al Kurunj beleŋ kame mata dahade forok yiryeŋ goke asanđe gar katinj mere gate iginenjbe heŋ ga moŋ forok yenayıŋ geb, asan̄ gayen taŋ saŋinj ma irayinj.

¹¹ Irde al kura mata buluŋ teŋ haŋ marbe yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Al kura dufay buluŋ po gama irde haŋ mar wor yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Irde al kura mata huwak teŋ haŋ marbe yubul tike gwahade po teŋ hinayinj. Al kura mata wukkek teŋ hanjen mar wor yubul tike gwahade po teŋ hinayinj,” ninyinj.

¹² Irdeb gaha yirinj: “Ga nurnaŋ, nebe heŋ ga ma wayen! Waye yeŋbe al haŋ kurunj goyen mata

daha daha teŋ hitiŋ gote muruŋgem yawaŋbe yuneŋ.

¹³ Nebe Alfaya Omegaya, det kuruŋ gayen miŋ urmiriŋ al, irde pasi ird ird al. Nebe meheŋde wor po hinhem, irde kame wor heŋ.

¹⁴ “Be, al kura amil halde hanjen yara matamij wukkek yirde haŋ marbe Al Kuruŋ belen guram yirde tareŋ yiryeŋ. Go mar gobe nene Al Kuruŋa hugiŋen hitek he igineŋ goyen igin netek haŋ. Irde taun kuruŋ gote koya yame bana igin hurkutek haŋ.

¹⁵ Gega taun go siŋarebe Al Kuruŋyen mere tubul titiŋ mar hinayiŋ. Go mar gobe merebal kurayen kurayen yird yird mata teŋ haŋ mar, leplep mata teŋ haŋ mar, al gasa yirke kamde haŋ mar, det toneŋ doloŋ yirde haŋ mar, irde usi mereya mataya niŋ amaŋen nurde haŋ mar kuruŋ gobe taun siŋare hinayiŋ.

¹⁶ “Ne Yesu gare deŋ alya bereyane sios goyen merene momoŋ dird dird niŋ teŋbe miyoŋne teŋ kermeke kurkuŋ. Nebe Dewityen miŋde mat watin geb, nebe Dewit Urmiŋ. Irde nebe Bayfon agatŋeŋ kuruŋ wor po go goyen,” yirinj.

¹⁷ Be, Holi Spiritya siosya beleŋ, “Wanaŋ!” yaryum. Irkeb al kura mere go nuramiŋ mar wor, “Wanaŋ!” yamiŋ. Fudinde, al kura hugiŋ hitek fe niŋ kamde haŋ marbe waŋ fe go nenayiŋ. Fe gobe al kura goke nurde haŋ marbe damum moŋ dulŋ nenayiŋ.

¹⁸ Be, ne Yonbe Al Kuruŋ beleŋ kame mata da-hade forok yiryeŋ goke asaŋde katiŋ mere gayen nurtiŋ mar goyen gahade hayhay yirde hime: al kura mere ga hende hoyan kura sopte kiryeŋ

al gobe Al Kuruṇ beleŋ asaŋ gayen bana mata kafuram gwahade forok yenayıŋ yitiŋ goyen al go hende forok iryen.

¹⁹ Irde al kura asaŋde gar katiŋ mere kura teŋ siŋa iryen al gobe nene Al Kurunyä hugiŋeŋ hitek he iginen goyen netek mar hanj bana goŋ mat Al Kuruṇ beleŋ teŋ siŋa iryen. Irde taun wukkenj wor po goke asaŋde gar katiŋ taun bana goŋ epte ma hiyen.

²⁰ Be, mata forok yenayıŋ kuruṇ gayen kawan po tagalde hi al gore, “Gwaha, fudinde wor po, nebe heŋ ga ma wayen,” yeŋ hi.

Gwaha, Doyaŋ Al Kuruṇ Yesu, wayayıŋ!

²¹ Doyaŋ Al Kuruṇ Yesu beleŋ Al Kurunyen alya bereya buniŋeŋ yirde igin igin yirde hiwoŋ yeŋ gusuŋaŋ irde hime. Fudinde wor po.

**Al Kurunyen Mere Igin
The New Testament in the Gwahatike Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Gwahatike long
Nuigini**

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gwahatike

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

dbba218f-41f3-5f08-b0b6-2a7c919093ab